
Shri Ram Charit Manas

श्री राम चरित मानस

Document Information

Text title : Shri Ram Charit Manas - Lankakand

File name : manas6_i.itx

Category : raama, tulasIdAsa, hindi

Location : doc_z_otherlang_hindi

Author : Goswami Tulasidas

Transliterated by : Mr. Balram J. Rathore, Ratlam, M.P., a retired railway driver

Description-comments : Awadhi, Converted from ISCII to ITRANS

Acknowledge-Permission: Dr. Vineet Chaitanya, vc@iiit.net

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 13, 2024

sanskritdocuments.org

Shri Ram Charit Manas

श्री राम चरित मानस

श्री गणेशाय नमः

श्री जानकीवल्लभो विजयते

श्री रामचरितमानस

षष्ठ सोपान

(लंकाकाण्ड)

श्लोक

रामं कामारिसेव्यं भवभयदराणं कालमत्तेभसिंहं
योगीन्द्रं ज्ञानगम्यं गुणानिधिमजितं निर्गुणं निर्विकारम् ।
मायातीतं सुरेशं भलवधनिरतं ब्रह्मवृन्दैकदेवं
वन्दे कन्दावदातं सरसिजनयनं देवमूर्वीशरूपम् ॥ १ ॥

शंभेन्द्राभमतीवसुन्दरतनुं शार्दूलयर्माभ्रं
कालव्यालकरालभूषणधरं गंगाशाशंकप्रियम् ।
काशीशं कलिकल्मषौघशमनं कल्याणकल्पद्रुमं
नौमीज्यं गिरिजापतिं गुणानिधिं कन्दर्पुलं शङ्करम् ॥ २ ॥

यो ददाति सतां शम्भुः कैवल्यमपि दुर्लभम् ।
भवानां दण्डकुधोऽसौ शङ्करः शं तनोतु मे ॥ ३ ॥

दो. लव निमेष परमानु जुग बरष कलप सर यंड ।
भजसि न मन तेहि राम को कालु जासु कोदंड ॥

सो. सिंधु बयन सुनि राम सखि वोलि प्रभु अस कडे ।
अब बिलंबु केहि काम करहु सेतु उतरै कटक ॥
सुनहु भानुकुल केतु जामवंत कर जोरि कड ।
नाथ नाम तव सेतु नर यदःि भव सागर तरिहि ॥

यड लघु जलधि तरत कति बारा । अस सुनि पुनि कड पवनकुमारा ॥
प्रभु प्रताप बडःानल भारी । सोषेहि प्रथम पयोनिधि बारी ॥

तब रिपु नारी रुदन जल धारा । भरेउ बडोरि भयउ तेहिं आरा ॥
 सुनि अति उकुति पवनसुत केरी । उरषे कपि रघुपति तन डेरी ॥
 जामवंत बोले दौउ भाए । नल नीलखि सब कथा सुनाए ॥
 राम प्रताप सुमिरि मन माडी । करहु सेतु प्रयास कछु नाडी ॥
 बोलि लिअे कपि निकर बडोरी । सकल सुनहु बिनती कछु मोरी ॥
 राम चरन पंकज उर धरहु । कौतुक अेक भावु कपि करहु ॥
 धावहु मर्कट बिकट बडथा । आनहु बिटप गिरिन्ह के जूथा ॥
 सुनि कपि भावु चले करि डूडा । जय रघुबीर प्रताप समूडा ॥

दो. अति उतंग गिरि पादप लीलखिं लेखिं उडाए ।

आनि देखिं नल नीलखि रचखिं ते सेतु बनाए ॥ १ ॥

सैल बिसाल आनि कपि देखी । कंडुक एव नल नील ते लेडी ॥
 देषि सेतु अति सुंदर रचना । बिडसि कृपानिधि बोले बचना ॥
 परम रम्य उत्तम यड धरनी । मडिमा अमित जाए नखिं बरनी ॥
 करिडउँ एडँ संभु थापना । मोरे लुदयँ परम कलपना ॥
 सुनि कपीस बहु दूत पडाअे । मुनिबर सकल बोलि लै आअे ॥
 विंग थापि बिधिवत करि पूजा । सिव समान प्रिय मोडि न दूजा ॥
 सिव द्रोडी मम भगत कडावा । सो नर सपनेहुँ मोडि न पावा ॥
 संकर बिभुभ भगति यड मोरी । सो नारकी मूढः मति थोरी ॥

दो. संकर प्रिय मम द्रोडी सिव द्रोडी मम दास ।

ते नर करखि कलप भरि धोर नरक महुँ बास ॥ २ ॥

जे रामेस्वर दरसनु करिडखिं । ते तनु तजि मम लोक सिधरिडखिं ॥
 जो गंगाजलु आनि यढः ाएखि । सो साजुज्य मुक्ति नर पाएखि ॥
 डोए अकाम जो एव तजि सेएखि । भगति मोरि तेखि संकर देएखि ॥
 मम कृत सेतु जो दरसनु करिडी । सो बिनु श्रम भवसागर तरिडी ॥
 राम बचन सब के जिय भाअे । मुनिबर निज निज आश्रम आअे ॥
 गिरिजा रघुपति के यड रीती । संतत करखिं प्रनत पर प्रीती ॥
 बाँधा सेतु नील नल नागर । राम कृपाँ जसु भयउ उजागर ॥
 बूडः खिं आनखि बोरखिं जेए । भअे उपल बोडित सम तेए ॥
 मडिमा यड न जलधि कए बरनी । पाडन गुन न कपिन्ह कए करनी ॥
 दौ०=श्री रघुबीर प्रताप ते सिंधु तरे पाषान ।

તે મતિમંદ જે રામ તજિ ભજલિં જાઇ પ્રભુ આન ॥ ૩ ॥

બાંધિ સેતુ અતિ સુદૃઢઃ બનાવા । દેખિ કૃપાનિધિ કે મન ભાવા ॥
 ચલી સેન કછુ બરનિ ન જાઈ । ગર્જલિં મર્કટ ભટ સમુદાઈ ॥
 સેતુબંધ ઢિગ ચઢઃિ રઘુરાઈ । ચિતવ કૃપાલ સિંધુ બહુતાઈ ॥
 દેખન કહુ પ્રભુ કરુના કંદા । પ્રગટ ભએ સબ જલચર બુંદા ॥
 મકર નક નાના ઝંષ બ્યાલા । સત જોજન તન પરમ બિસાલા ॥
 અઇસેઉ એક તિન્હલિ જે ખાડી । એકન્હ કેં ડર તેપિ ડેરાડી ॥
 પ્રભુલિ બિલોકલિં ટરલિં ન ટારે । મન હરષિત સબ ભએ સુખારે ॥
 તિન્હ કી ઓટ ન દેખિઅ બારી । મગન ભએ હરિ રૂપ નિહારી ॥
 ચલા કટકુ પ્રભુ આચસુ પાઈ । કો કહિ સક કપિ દલ બિપુલાઈ ॥

દો. સેતુબંધ ભઇ ભીર અતિ કપિ નભ પંચ ઉડઃાલિં ।

અપર જલચરન્હિ ઊપર ચઢઃિ ચઢઃિ પારલિ જાલિં ॥ ૪ ॥

અસ કૌતુક બિલોકિ ઢ્રી ભાઈ । બિહંસિ ચલે કૃપાલ રઘુરાઈ ॥
 સેન સહિત ઉતરે રઘુભીરા । કહિ ન જાઈ કપિ જૂથપ ભીરા ॥
 સિંધુ પાર પ્રભુ ડેરા કીન્હા । સકલ કપિન્હ કહુ આચસુ દીન્હા ॥
 ખાહુ જાઈ ફલ મૂલ સુહાએ । સુનત ભાલુ કપિ જહં તહં ધાએ ॥
 સબ તરુ ફરે રામ હિત લાગી । રિતુ અરુ કુરિતુ કાલ ગતિ ત્યાગી ॥
 ખાહિ મધુર ફલ બટપ હલાવલિં । લંકા સન્મુખ સિખર ચલાવલિં ॥
 જહં કહુ ફિરત નિસાચર પાવલિં । ઘેરિ સકલ બહુ નાચ નચાવલિં ॥
 દસનન્હિ કાટિ નાસિકા કાના । કહિ પ્રભુ સુજસુ દેલિં તબ જાના ॥
 જિન્હ કર નાસા કાન નિપાતા । તિન્હ રાવનહિ કહી સબ બાતા ॥
 સુનત શ્રવન બારિધિ બંધાના । દસ મુખ બોલિ ઉઠા અકુલાના ॥

દો. બાંચો બનનિધિ નીરનિધિ જલધિ સિંધુ બારીસ ।

સત્ય તોચનિધિ કંપતિ ઉદધિ પયોધિ નદીસ ॥ ૫ ॥

નિજ બિકલતા બિચારિ બહોરી । બિહંસિ ગયઉ ગ્રહ કરિ ભય ભોરી ॥
 મંદોદરી સુન્ચો પ્રભુ આયો । કૌતુકહી પાથોધિ બંધાયો ॥
 કર ગહિ પતિહિ ભવન નિજ આની । બોલી પરમ મનોહર બાની ॥
 ચરન નાઈ સિરુ અંચલુ રોપા । સુનહુ બચન પિય પરિહરિ કોપા ॥
 નાથ બચરુ કીજે તાહી સૌ । બુધિ બલ સકિઅ જીતિ જાહી સૌ ॥
 તુમ્હલિ રઘુપતિહિ અંતર કૈસા । ખલુ ખદ્યોત દિનકરહિ જૈસા ॥

अतिबल मधु डैटम जेहिं मारे। मडाबीर दितिस्तुत संघारे ॥
जेहिं बलि बाँधि सडजभुज मारा। सोध अवतरेउ डरन मडि लारा ॥
तासु बिरोध न कीजिअ नाथा। काल करम जिव जाकें डाथा ॥

दो. रामडि सौपि जानकी नाध कमल पद माथ।

सुत कहुँ राज समर्पि बन जाध भजिअ रघुनाथ ॥ ६ ॥

नाथ दीनदयाल रघुराध। बाघउ सनमुभ गअँ न भाध ॥
थाडिअ करन सो सभ करि बीते। तुमड सुर असुर थराथर जुते ॥
संत कडहिं असि नीति दसानन। यौथेपन जाधडि नृप कानन ॥
तासु भजन कीजिअ तडँ भर्ता। जो कर्ता पालक संडर्ता ॥
सोध रघुवीर प्रनत अनुरागी। भजडु नाथ ममता सभ त्यागी ॥
मुनिबर जतनु करडिं जेडि लागी। भूप राजु तजि डोडिं बिरागी ॥
सोध कोसलधीस रघुराया। आयउ करन तोडि पर दया ॥
जौ पिय मानडु मोर सिभावन। सुजसु डोध तितुँ पुर अति पावन ॥

दो. अस कडि नयन नीर भरि गडि पद कंपित गात।

नाथ भजडु रघुनाथडि अथल डोध अडिवात ॥ ७ ॥

तब रावन मयसुता उठाध। कडै लाग भल निज प्रभुताध ॥
सुनु तै प्रिया बृथा भय माना। जग जोधा को मोडि समाना ॥
भरुन डुबेर पवन जम काला। भुज भल जितेउँ सकल दिगपाला ॥
देव दनुज नर सभ अस मोरें। कवन डेतु उपजा भय तोरें ॥
नाना बिधि तेडि कडेसि बुजाध। सभाँ बडोरि बैठ सो जाध ॥
मंदोदरीं दृदयँ अस जाना। काल अस्य उपजा अभिमाना ॥
सभाँ आध मंत्रिन्ड तेंडि बूजा। करभ कवन बिधि रिपु सैं जूजा ॥
कडहिं सथिव सुनु निसिथर नाडा। बार बार प्रभु पूछडु काडा ॥
कडडु कवन भय करिअ बिथारा। नर कपि भालु अडार डमारा ॥

दो. सभ डे बयन श्रवन सुनि कड प्रडस्त कर जेरि।

निति बिरोध न करिअ प्रभु मंत्रिन्ड मति अति थोरि ॥ ८ ॥

कडहिं सथिव सठ ठकुरसोडाती। नाथ न पूर आव अेडि भाँती ॥
बारिधि नाधि अेक कपि आवा। तासु चरित मन महुँ सबु गावा ॥
छुधा न रडी तुमडडि तब काडू। जारत नगरु कस न धरि प्हाडू ॥
सुनत नीक आगें दृभ पावा। सथिवन अस मत प्रभुडि सुनावा ॥

જેહિં બારીસ બંધાયઉ હેલા । ઉતરેઉ સેન સમેત સુબેલા ॥
 સો ભનુ મનુજ ખાબ હમ ભાઈ । બચન કહલિં સબ ગાલ ફુલાઈ ॥
 તાત બચન મમ સુનુ અતિ આદર । જનિ મન ગુનહુ મોહિ કરિ કાદર ॥
 પ્રિય બાની જે સુનહિં જે કહડી । ઐસે નર નિકાય જગ અહડી ॥
 બચન પરમ હિત સુનત કઠોરે । સુનહિં જે કહલિં તે નર પ્રભુ થોરે ॥
 પ્રથમ બસીઠ પઠઉ સુનુ નીતી । સીતા દેઇ કરહુ પુનિ પ્રીતી ॥

દો. નારિ પાઇ ફિરિ જાહિં જૌ તૌ ન બઢ઼ાઇઅ રારિ ।
 નાહિં ત સન્મુખ સમર મહિ તાત કરિઅ હઠિ મારિ ॥ ૯ ॥

ચહ મત જૌ માનહુ પ્રભુ મોરા । ઉભય પ્રકાર સુજસુ જગ તોરા ॥
 સુત સન કહ દસકંઠ રિસાઈ । અસિ મતિ સઠ કેહિં તોહિ સિખાઈ ॥
 અબહીં તે ઉર સંસય હોઈ । બેનુમૂલ સુત ભયહુ ઘમોઈ ॥
 સુનિ પિતુ ગિરા પરુષ અતિ ઘોરા । ચલા ભવન કહિ બચન કઠોરા ॥
 હિત મત તોહિ ન લાગત કૈસે । કાલ બિબસ કહું ભેષજ જૈસે ॥
 સંધ્યા સમય જાનિ દસસીસા । ભવન ચલેઉ નિરખત ભુજ બીસા ॥
 લંકા સિખર ઉપર આગારા । અતિ બિચિત્ર તહું હોઈ અખારા ॥
 બૈઠ જાઇ તેહી મંદિર રાવન । લાગે કિંનર ગુન ગન ગાવન ॥
 બાજહિં તાલ પખાઉજ બીના । નૃત્ય કરહિં અપછરા પ્રબીના ॥

દો. સુનાસીર સત સરિસ સો સંતત કરઇ બિલાસ ।
 પરમ પ્રબલ રિપુ સીસ પર તદ્યપિ સોચ ન ત્રાસ ॥ ૧૦ ॥

ઇહાં સુબેલ સૈલ રઘુબીરા । ઉતરે સેન સહિત અતિ ભીરા ॥
 સિખર એક ઉતંગ અતિ દેખી । પરમ રમ્ય સમ સુભ બિસેષી ॥
 તહું તરુ કિસલય સુમન સુહાએ । લછિમન રચિ નિજ હાય ડસાએ ॥
 તા પર રૂચિર મુદુલ મૂગછાલા । તેહી આસાન આસીન ફૂપાલા ॥
 પ્રભુ કૃત સીસ કપીસ ઉછંગા । બામ દહિન દિસિ ચાપ નિષંગા ॥
 દુહું કર કમલ સુધારત બાના । કહ લંકેસ મંત્ર લગિ કાના ॥
 બડ઼ભાગી અંગદ હનુમાના । ચરન કમલ ચાપત બિધિ નાના ॥
 પ્રભુ પાછે લછિમન બીરાસન । કટિ નિષંગ કર બાન સરાસન ॥

દો. એહિ બિધિ કૃપા રૂપ ગુન ધામ રામુ આસીન ।
 ધન્ય તે નર એહિં ધ્યાન જે રહત સદા લયલીન ॥ ૧૧(ક) ॥

પૂરબ દિસા બિલોકિ પ્રભુ દેખા ઉદિત મંચક ।

कडत सभलि देभलु ससिखि मृगपति सरिस असंक ॥ ११(भ) ॥

पूरभ दिसि गिरिगुहा निवासी । परम प्रताप तेज बल रासी ॥
 मत्त नाग तम कुंभ बिदारी । ससि डेसरी गगन बन यारी ॥
 बिथुरे नभ मुकुताडल तारा । निसि सुंदरी डेर सिंगारा ॥
 कड प्रभु ससि महुँ मेयकताई । कडलु काल निज निज मति भाई ॥
 कड सुगंीव सुनलु रघुराई । ससि महुँ प्रगट भूमि डै जाँई ॥
 मारेउ राहु ससिखि कड कोई । उर महुँ परी स्यामता सोई ॥
 कोउ कड जभ बिधि रति मुभ कीन्डा । सार भाग ससि कर डरि वीन्डा ॥
 छिद्र सो प्रगट छंदु उर माहीं । तेखि मग देभिअ नभ परिछाहीं ॥
 प्रभु कड गरल बंधु ससि डेरा । अति प्रिय निज उर दीन्ड बसेरा ॥
 बिष संजुत कर निकर पसारी । जारत बिरलवंत नर नारी ॥

दो. कड डनुभंत सुनलु प्रभु ससि तुम्हारा प्रिय दास ।
 तव मूरति बिधु उर बसति सोई स्यामता अभास ॥ १२(क) ॥

नवान्डपारायण ॥ सातवाँ विश्राम
 पवन तनय डे बयन सुनि बिडँसे रामु सुजान ।
 दखिन दिसि अवलोकि प्रभु बोले कृपा निधान ॥ १२(भ) ॥

देभु बिभीषन दखिन आसा । धन धंमउ दामिनि बिलासा ॥
 मधुर मधुर गरजछ धन घोरा । डोछ बृष्टि जनि उपल कठोरा ॥
 कडत बिभीषन सुनलु कृपाला । डोछ न तऽऽित न बारिद माला ॥
 लंका सिभर उपर आगारा । तहुँ दसकंधर देभ अपारा ॥
 छत्र मेघडंबर सिर धारी । सोछ जनु जलद घटा अति कारी ॥
 मंदोदरी श्रवन ताटंका । सोछ प्रभु जनु दामिनी दमंका ॥
 बाजखि ताल मृदंग अनूपा । सोछ रव मधुर सुनलु सुरभूपा ॥
 प्रभु मुसुकान समुजि अभिमाना । याप चढःाँछ भान संधाना ॥

दो. छत्र मुकुट ताटंक तब डते ऐकहीं भान ।
 सबकें देभत मखि परे मरमु न कोछि जान ॥ १३(क) ॥

अस कौतुक करि राम सर प्रबिसेउ आछ निषंग ।
 रावन सभा ससंक सब देभि मछा रसभंग ॥ १३(भ) ॥

कंप न भूमि न मरुत बिसेषा । अश्र सश्र कछु नयन न देषा ॥
 सोयखि सब निज लुदय मजारी । असगुन भयउ भयंकर भारी ॥

દસમુખ દેખિ સભા ભય પાઈ। બિહસિ બચન કહ જુગુતિ બનાઈ ॥
 સિરઉ ગિરે સંતત સુભ જાહી। મુકુટ પરે કસ અસગુન તાહી ॥
 સયન કરહુ નિજ નિજ ગૂહ જાઈ। ગવને ભવન સકલ સિર નાઈ ॥
 મંદોદરી સોચ ઉર બસેઊ। જબ તે શ્રવનપૂર મહિ ખસેઊ ॥
 સજલ નયન કહ જુગ કર જોરી। સુનહુ પ્રાનપતિ બિનતી મોરી ॥
 કંત રામ બિરોધ પરિહરહુ। જાનિ મનુજ જનિ હઠ મન ધરહુ ॥

દો. બિસ્વરુપ રઘુબંસ મનિ કરહુ બચન બિસ્વાસુ।

લોક કલ્પના બેદ કર અંગ અંગ પ્રતિ જાસુ ॥ ૧૪ ॥

પદ પાતાલ સીસ અજ ધામા। અપર લોક અંગ અંગ બિશ્રામા ॥
 ભૂકુટિ બિલાસ ભયંકર કાલા। નયન દિવાકર કચ ઘન માલા ॥
 જાસુ ઘ્રાન અસ્વિનીકુમારા। નિસિ અરુ દિવસ નિમેષ અપારા ॥
 શ્રવન દિસા દસ બેદ બખાની। મારુત સ્વાસ નિગમ નિજ બાની ॥
 અધર લોભ જમ દસન કરાલા। માયા હાસ બાહુ દિગપાલા ॥
 આનન અનલ અંબુપતિ જીહા। ઉતપતિ પાલન પ્રલય સમીહા ॥
 રોમ રાજિ અષ્ટાદસ ભારા। અસ્થિ સૈલ સરિતા નસ જારા ॥
 ઉદર ઉદધિ અધગો જાતના। જગમય પ્રભુ કા બહુ કલપના ॥

દો. અહંકાર સિવ બુદ્ધિ અજ મન સસિ ચિત્ત મહાન।

મનુજ બાસ સચરાચર રુપ રામ ભગવાન ॥ ૧૫ ક ॥

અસ બિચારિ સુનુ પ્રાનપતિ પ્રભુ સન બચરુ બિહાઈ।

પ્રીતિ કરહુ રઘુબીર પદ મમ અહિવાત ન જાઈ ॥ ૧૫ ખ ॥

બિહંસા નારિ બચન સુનિ કાના। અહો મોહ મહિમા બલવાના ॥
 નારિ સુભાઉ સત્ય સબ કહહીં। અવગુન આઠ સદા ઉર રહહીં ॥
 સાહસ અનૂત ચપલતા માયા। ભય અબિબેક અસૌચ અદાયા ॥
 રિપુ કર રુપ સકલ તૈં ગાવા। અતિ બિસાલ ભય મોહિ સુનાવા ॥
 સો સબ પ્રિયા સહજ બસ મોરેં। સમુજિ પરા પ્રસાદ અબ તોરેં ॥
 જાનિઉં પ્રિયા તોરિ ચતુરાઈ। એહિ બિધિ કહહુ મોરિ પ્રભુતાઈ ॥
 તવ બતકહી ગૂઢઃ મૃગલોચનિ। સમુજત સુખદ સુનત ભય મોચનિ ॥
 મંદોદરિ મન મહું અસ ઠયઊ। પિયહિ કાલ બસ મતિભ્રમ ભયઊ ॥

દો. એહિ બિધિ કરત બિનોદ બહુ પ્રાત પ્રગટ દસકંધ।

સહજ અસંક લંકપતિ સભાં ગયઉ મદ અંધ ॥ ૧૬(ક) ॥

सो. कूलड इरध न बेत जदपि सुधा बरषलिं जलद ।
मूरुभ लृदयँ न येत जौं गुर मिललिं बिरंथि सम ॥ १६(भ) ॥

धडाँ प्रात जागे रघुराध । पूछा मत सब सखिब बोलाध ॥
कडडु बेगि का करिअ उपाध । जामवंत कड पद सिरु नाध ॥
सुनु सर्बग्य सकल उर बासी । बुधि बल तेज धर्म गुन रासी ॥
मंत्र कडठँ निज मति अनुसारा । दूत पठाधअ बालिकुमारा ॥
नीक मंत्र सब के मन माना । अंगद सन कड कृपानिधाना ॥
बालितनय बुधि बल गुन धामा । लंका जाडु तात मम कामा ॥
बडुत बुजाध तुम्हलि का कडठौं । परम यतुर मैं जानत अडठौं ॥
काजु डमार तासु छित डोध । रिपु सन करेडु अतकडी सोध ॥

सो. प्रभु अग्या धरि सीस यरन अंदि अंगद उठेउ ।
सोध गुन सागर धस राम कृपा जा पर करडु ॥ १७(क) ॥
स्वयं सिध्द सब काज नाथ मोलि आदरु दियउ ।
अस बियारि जुबराज तन पुलकित डरषित डियउ ॥ १७(भ) ॥

अंदि यरन उर धरि प्रभुताध । अंगद यलेउ सबलि सिरु नाध ॥
प्रभु प्रताप उर सलज असंका । रन बाँकुरा बालिसुत बंका ॥
पुर पैठत रावन कर बेटा । भेलत रडा सो डोध गै लैटा ॥
भातलिं भात करष बढःि आध । जुगल अतुल बल पुनि तरुनाध ॥
तेलि अंगद कडुँ लात उठाध । गलि पद पटकेउ भूमि भवाँध ॥
निसियर निकर देभि भट भारी । जडँ तडँ यले न सकलिं पुकारी ॥
अेक अेक सन मरमु न कडडीं । समुजि तासु अध युप करि रडडीं ॥
भयउ कोलाडल नगर मजारी । आवा कपि लंका जेडीं जारी ॥
अब धौं कडा करिलिं करतारा । अति सपीत सब करलिं बियारा ॥
बिनु पूछेँ मगु देलिं दिभाध । जेलिं बिलोक सोध जाध सुभाध ॥

दो. गयउ सभा दरबार तब सुमिरि राम पद कंज ।
सिंढ ठवनि धत उत खितव धीर बीर बल पुंज ॥ १८ ॥

तुरत निसायर अेक पठावा । समाथार रावनलिं जनावा ॥
सुनत बिडँसि बोला दससीसा । आनडु बोलि कडाँ कर कीसा ॥
आयसु पाध दूत बडु धाअे । कपिकुंजरलिं बोलि लै आअे ॥
अंगद दीभ दसानन बैसेँ । सडित प्रान कज्जलगिरि जैसेँ ॥

ભુજા બિટપ સિર સુંગ સમાના । રોમાવલી લતા જનુ નાના ॥
મુખ નાસિકા નયન અરુ કાના । ગિરિ કંદરા ખોલ અનુમાના ॥
ગયઉ સભાં મન નેકુ ન મુરા । બાલિતનય અતિબલ બાંકુરા ॥
ઉઠે સભાસદ કપિ કહું ટેખી । રાવન ઉર ભા કૌઘ બિસેષી ॥

દો. જથા મત્ત ગજ જૂથ મહું પંચાનન ચલિ જાઈ ।

રામ પ્રતાપ સુમિરિ મન બૈઠ સભાં સિરુ નાઈ ॥ ૧૯ ॥

કહ દસકંઠ કવન તૈં બંદર । મૈં રઘુબીર દૂત દસકંઠર ॥
મમ જનકહિ તોહિ રહી મિતાઈ । તવ હિત કારન આયઉં ભાઈ ॥
ઉત્તમ કુલ પુલસ્તિ કર નાતી । સિવ બિરંચિ પૂજેહુ બહુ ભાંતી ॥
બર પાયહુ કીન્હેહુ સબ કાજા । જીતેહુ લોકપાલ સબ રાજા ॥
નૃપ અભિમાન મોહ બસ કિંબા । હરિ આનિહુ સીતા જગદંબા ॥
અબ સુભ કહા સુનહુ તુમ્હ મોરા । સબ અપરાધ છમિહિ પ્રભુ તોરા ॥
દસન ગહહુ તૃન કંઠ કુઠારી । પરિજન સહિત સંગ નિજ નારી ॥
સાદર જનકસુતા કરિ આગે । એહિ બિધિ ચલહુ સકલ ભય ત્યાગે ॥

દો. પ્રનતપાલ રઘુબંસમનિ ત્રાહિ ત્રાહિ અબ મોહિ ।

આરત ગિરા સુનત પ્રભુ અભય કરૈગો તોહિ ॥ ૨૦ ॥

રે કપિપોત બોલુ સંભારી । મૂઢ઼ ન જાનેહિ મોહિ સુરારી ॥
કહુ નિજ નામ જનક કર ભાઈ । કેહિ નાતેં માનિઐ મિતાઈ ॥
અંગદ નામ બાલિ કર બેટા । તાસોં કબહું ભઈ હી ભેટા ॥
અંગદ બચન સુનત સકુચાના । રહા બાલિ બાનર મૈં જાના ॥
અંગદ તહીં બાલિ કર બાલક । ઉપજેહુ બંસ અનલ કુલ ઘાલક ॥
ગર્ભ ન ગયહુ બ્યર્ય તુમ્હ જાયહુ । નિજ મુખ તાપસ દૂત કહાયહુ ॥
અબ કહુ કુસલ બાલિ કહું અહઈ । બિહુંસિ બચન તબ અંગદ કહઈ ॥
દિન દસ ગઐં બાલિ પહિં જાઈ । બૂઝેહુ કુસલ સખા ઉર લાઈ ॥
રામ બિરોધ કુસલ જસિ હોઈ । સો સબ તોહિ સુનાઈહિ સોઈ ॥
સુનુ સઠ ભેદ હોઈ મન તાર્કે । શ્રીરઘુબીર હૃદય નહિં જાર્કે ॥

દો. હમ કુલ ઘાલક સત્ય તુમ્હ કુલ પાલક દસસીસ ।

અંધઉ બધિર ન અસ કહહિં નયન કાન તવ બીસ ॥ ૨૧ ॥

સિવ બિરંચિ સુર મુનિ સમુદાઈ । ચાહત જાસુ ચરન સેવકાઈ ॥
તાસુ દૂત હોઈ હમ કુલ બોરા । અઈસિહું મતિ ઉર બિહર ન તોરા ॥

सुनि कठोर बानी कपि डेरी। कळत दसानन नयन तरेरी ॥
 भल तव कठिन बयन सब सळौं। नीति धर्म मैं जानत अळौं ॥
 कळ कपि धर्मसीलता तोरी। डमळुं सुनी कृत पर त्रिय योरी ॥
 टेभी नयन दूत रणवारी। बूडःि न मरळु धर्म अतधारी ॥
 कान नाक भिनु भगिनि निडारी। छमा कीन्डि तुम्ह धर्म बियारी ॥
 धर्मसीलता तव जग जागी। पावा दरसु डमळुं बडःिभागी ॥

दो. जनि जल्पसि जडः जंतु कपि सठ बिलोकु मम आडु।
 लोकपाल बल बिपुल ससि ग्रसन डेतु सब राडु ॥ २२(क) ॥
 पुनि नभ सर मम कर निकर कमलन्डि पर करि बास।
 सोभत भयउ मराल धव संभु सळित डैवास ॥ २२(ख) ॥

तुम्हरे कटक माज सुनु अंगद। मो सन भिरिडि कवन जोधा बद ॥
 तव प्रभु नारि बिरळुं बलडीना। अनुज तासु दुभ दुभी मलीना ॥
 तुम्ह सुग्रीव डूलद्रुम दौडा। अनुज डमार भीरु अति सोडा ॥
 जाभवंत मंत्री अति बूढःा। सो डि डोड अब समराडुढःा ॥
 सिव्पि कर्म जानडिं नल नीवा। डै कपि अेक मडा बलसीवा ॥
 आवा प्रथम नगरु जेंडिं जारा। सुनत बयन कळ बालिकुमारा ॥
 सत्य बयन कडु निसियर नाडा। साँथेडुं डीस डीन्ड पुर दाडा ॥
 रावन नगर अल्प कपि दडड। सुनि अस बयन सत्य डो कडड ॥
 जो अति सुभट सराडेडु रावन। सो सुग्रीव डेर लघु धावन ॥
 यलड बडुत सो भीर न डोड। पठवा षबरि लेन डम सोड ॥

दो. सत्य नगरु कपि जारेडु बिनु प्रभु आयसु पाड।
 ड्रिरी न गयड सुग्रीव पडिं तेडिं भय रडा लुकाड ॥ २३(क) ॥
 सत्य कडडि दसकंठ सब मोडि न सुनि कछु डोड।
 डोड न डमारें कटक अस तो सन वरत जो सोड ॥ २३(ख) ॥
 प्रीति बिरोध समान सन करिअ नीति असि आडि।
 जौं मृगपति बध मेडःुकन्डि भल डि कडड डोड ताडि ॥ २३(ग) ॥
 जधपि लघुता राम कडुं तोडि बधें बडःि दौष।
 तदपि कठिन दसकंठ सुनु छत्र जाति कर रोष ॥ २३(घ) ॥
 बड उक्ति धनु बयन सर डृदय दडेड रिपु डीस।

પ્રતિઉત્તર સડ઼િસિન્હ મનહું કાઢ઼િત ભટ દસસીસ ॥ ૨૩(૬) ॥

હુંસિ બોલેઉ દસમૌલિ તબ કપિ કર બડ઼િ ગુન એક ।

જો પ્રતિપાલઇ તાસુ હિત કરઇ ઉપાય અનેક ॥ ૨૩(૭) ॥

ધન્ય કીસ જો નિજ પ્રભુ કાજા । જહું તહું નાયઇ પરિહરિ લાજા ॥
 નાચિ કૂદિ કરિ લોગ રિજાઇ । પતિ હિત કરઇ ધર્મ નિપુનાઇ ॥
 અંગદ સ્વામિભક્ત તવ જાતી । પ્રભુ ગુન કસ ન કહસિ એહિ ભાંતી ॥
 મૈ ગુન ગાહક પરમ સુજાના । તવ કટુ રટનિ કરઉં નહિ કાના ॥
 કહ કપિ તવ ગુન ગાહકતાઇ । સત્ય પવનસુત મોહિ સુનાઇ ॥
 બન બિધંસિ સુત બધિ પુર જારા । તદપિ ન તેહિ કછુ કૃત અપકારા ॥
 સોઇ બિચારિ તવ પ્રકૃતિ સુહાઇ । દસકંધર મૈ કીન્હિ ઢિઠાઇ ॥
 દેખેઉં આઇ જો કછુ કપિ ભાષા । તુમ્હરે લાજ ન રોષ ન માખા ॥
 જૌ અસિ મતિ પિતુ ખાએ કીસા । કહિ અસ બચન હુંસા દસસીસા ॥
 પિતહિ ખાઇ ખાતેઉં પુનિ તોહી । અબહીં સમુજિ પરા કછુ મોહી ॥
 બાલિ બિમલ જસ ભાજન જાની । હતઉં ન તોહિ અધમ અભિમાની ॥
 કહુ રાવન રાવન જગ કેતે । મૈ નિજ શ્રવન સુને સુનુ જેતે ॥
 બલિહિ જિતન એક ગયઉ પતાલા । રાખેઉ બાંધિ સિસુન્હ હયસાલા ॥
 ખેલહિં બાલક મારહિં જાઇ । દયા લાગિ બલિ દીન્હ છોડ઼િાઇ ॥
 એક બહોરિ સહસભુજ દેખા । ધાઇ ધરા જિમિ જંતુ બિસેષા ॥
 કૌતુક લાગિ ભવન લૈ આવા । સો પુલસ્તિ મુનિ જાઇ છોડ઼િાવા ॥
 દો. એક કહત મોહિ સકુચ્ય અતિ રહા બાલિ કી કાંખ ।

ઇન્હ મહું રાવન તૈ કવન સત્ય બદહિ તજિ માખ ॥ ૨૪ ॥

સુનુ સઠ સોઇ રાવન બલસીલા । હરગિરિ જાન જાસુ ભુજ લીલા ॥
 જાન ઉમાપતિ જાસુ સુરાઇ । પૂજેઉં જેહિ સિર સુમન ચઢ઼િાઇ ॥
 સિર સરોજ નિજ કરન્હિ ઉતારી । પૂજેઉં અમિત બાર ત્રિપુરારી ॥
 ભુજ બિક્રમ જાનહિં દિગપાલા । સઠ અજહું જિન્હ કે ઉર સાલા ॥
 જાનહિં દિગ્ગજ ઉર કઠિનાઇ । જબ જબ ભિરઉં જાઇ બરિઆઇ ॥
 જિન્હ કે દસન કરાલ ન કૂટે । ઉર લાગત મૂલક ઇવ ટૂટે ॥
 જાસુ ચલત ડોલતિ ઇમિ ધરની । ચઢ઼િત મત્ત ગજ જિમિ લઘુ તરની ॥
 સોઇ રાવન જગ બિદિત પ્રતાપી । સુનેહિ ન શ્રવન અલીક પ્રલાપી ॥

દો. તેહિ રાવન કહું લઘુ કહસિ નર કર કરસિ બખાન ।

रे कपि बर्बर भर्ष भल अब जाना तव ग्यान ॥ २५ ॥

सुनि अंगद सकोप कल बानी। बोलु सँभारि अधम अभिमानी ॥
सहस्रबाहु भुज गहन अपारा। दहन अनल सम जासु कुठारा ॥
जासु परसु सागर भर धारा। बूड्े नृप अगनित बहु बारा ॥
तासु गर्भ जेहि दैभत भागा। सो नर ज्योँ दससीस अभागा ॥
राम मनुज कस रे सठ बंगा। धन्वी कामु नदी पुनि गंगा ॥
पसु सुरधेनु कल्पतरु रूपा। अन्न दान अरु रस पीयूषा ॥
बैनतेय भग अलि सहसानन। चिंतामनि पुनि उपल दसानन ॥
सुनु मतिभंष्ट लोक बैकुंठा। लाभ कि रघुपति भगति अकुंठा ॥

दो. सेन सहित तब मान मधि बन उजारि पुर जारि ॥

कस रे सठ हनुमान कपि गयउ जो तव सुत मारि ॥ २६ ॥

सुनु रावन परिहरि चतुराई। भजसि न कृपासिंधु रघुराई ॥
जौ भल भयेसि राम कर द्रोडी। ब्रह्म रुद्र सक राप्ति न तोडी ॥
भूढ्े वृथा जनि मारसि गाला। राम बयर अस छोछि डाला ॥
तव सिर निकर कपिन्ड के आगें। परिछलिं धरनि राम सर लागें ॥
ते तव सिर कंदुक सम नाना। भेलछलिं भालु कीस यौगाना ॥
जबलिं समर कोपलि रघुनायक। छुटिछलिं अति कराल बहु सायक ॥
तब कि यलिहि अस गाल तुम्हारा। अस बिचारि भजु राम उदारा ॥
सुनत भयन रावन परजरा। जरत मडानल जनु धृत परा ॥

दो. कुंभकरन अस भंधु मम सुत प्रसिद्ध सकारि।

मोर पराकम नलिं सुनेलि जितेउँ चराचर जारि ॥ २७ ॥

सठ साभामृग जोरि सडाई। बाँधा सिंधु छलछ प्रभुताई ॥
नाघलिं भग अनेक बारीसा। सूर न छोछि ते सुनु सब कीसा ॥
मम भुज सागर बल जल पूरा। जहँ बूड्े बहु सुर नर सूरा ॥
बीस पयोधि अगाध अपारा। को अस बीर जो पाछि पारा ॥
द्विगपालन्ड मै नीर भरावा। भूप सुजस भल मोछि सुनावा ॥
जौ पै समर सुभट तव नाथा। पुनि पुनि कलसि जासु गुन गाथा ॥
तौ बसीठ पठवत डेछि काजा। रिपु सन प्रीति करत नलिं वाजा ॥
उरगिरि मथन निरभु मम बाहु। पुनि सठ कपि निज प्रभुछि सराहु ॥

दो. सूर कवन रावन सरिस स्वकर काटि जेछि सीस।

હુને અનલ અતિ હરષ બહુ બાર સાખિ ગૌરીસ ॥ ૨૮ ॥

જરત બિલોકેઉ જબહિં કપાલા । બિધિ કે લિખે અંક નિજ ભાલા ॥
 નર કેં કર આપન બધ બાંચી । હસેઉ જાનિ બિધિ ગિરા અસાંચી ॥
 સોઉ મન સમુજિ ત્રાસ નહિં મોરેં । લિખા બિરંચિ જરઠ મતિ મોરેં ॥
 આન બીર બલ સઠ મમ આગેં । પુનિ પુનિ કહસિ લાજ પતિ ત્યાગે ॥
 કહ અંગદ સલજજ જગ માહીં । રાવન તોહિ સમાન કોઉ નાહીં ॥
 લાજવંત તવ સહજ સુભાઊ । નિજ મુખ નિજ ગુન કહસિ ન કાઊ ॥
 સિર અરુ સૈલ કથા ચિત રહી । તાતે બાર બીસ તૈં કહી ॥
 સો ભુજબલ રાખેઉ ઉર ઘાલી । જીતેહુ સહસબાહુ બલિ બાલી ॥
 સુનુ મતિમંદ દેહિ અબ પૂરા । કાટેં સીસ કિ હોઇઅ સૂરા ॥
 ઇંદ્રજાલિ કહુ કહિઅ ન બીરા । કાટઇ નિજ કર સકલ સરીરા ॥

દો. જરહિં પતંગ મોહ બસ ભાર બહહિં ખર બુંદ ।

તે નહિં સૂર કહાવહિં સમુજિ દેખુ મતિમંદ ॥ ૨૯ ॥

અબ જનિ બતબઢાવ ખલ કરહી । સુનુ મમ બચન માન પરિહરહી ॥
 દસમુખ મૈં ન બસીઠી આયઉં । અસ બિચારિ રઘુબીષ પઠાયઉં ॥
 બાર બાર અસ કહઇ કૃપાલા । નહિં ગજારિ જસુ બર્ધે સૃકાલા ॥
 મન મહું સમુજિ બચન પ્રભુ કેરે । સહેઉં કહોર બચન સઠ તેરે ॥
 નાહિં ત કરિ મુખ ભંજન તોરા । લૈ જાતેઉં સીતહિ બરજોરા ॥
 જાનેઉં તવ બલ અધમ સુરારી । સૂને હરિ આનિહિ પરનારી ॥
 તૈં નિસિચર પતિ ગર્ભ બહૂતા । મૈં રઘુપતિ સેવક કર દૂતા ॥
 જૈં ન રામ અપમાનહિ ડરઉં । તોહિ દેખત અસ કૌતુક કરઉં ॥

દો. તોહિ પટકિ મહિ સેન હતિ ચૌપટ કરિ તવ ગાઉં ।

તવ જુબતિનહ સમેત સઠ જનકસુતહિ લૈ જાઉં ॥ ૩૦ ॥

જૌ અસ કરૌં તદપિ ન બડાઈ । મુએહિ બર્ધે નહિં કહુ મનુસાઈ ॥
 કૌલ કામબસ કૃપિન બિમૂઢા । અતિ દરિદ્ર અજસી અતિ બૂઢા ॥
 સદા રોગબસ સંતત કોધી । બિખુ બિમૂખ શ્રુતિ સંત બિરોધી ॥
 તનુ પોષક નિંદક અઘ ખાની । જીવન સવ સમ ચૌદહ પ્રાની ॥
 અસ બિચારિ ખલ બધઉં ન તોહી । અબ જનિ રિસ ઉપજાવસિ મોહી ॥
 સુનિ સકોપ કહ નિસિચર નાથા । અધર દસન દસિ મીજત હાથા ॥
 રે કપિ અધમ મરન અબ ચહસી । છોટે બદન બાત બડાઈ કહસી ॥

कटु जल्पसि जडः कपि बल जाके । बल प्रताप बुधि तेज न ताके ॥

दो. अगुन अमान जानि तेहि दीन्ह पिता बनबास ।

सो दुभ अरु जुबती बिरह पुनि निसि दिन मम त्रास ॥ ३१(क) ॥

जिन्ह के बल कर गर्भ तोलि अथसे मनुज अनेक ।

भाडी निसाचर दिवस निसि मूढः समुल्लु तजि टेक ॥ ३१(ख) ॥

जब तेहिं कीन्ह राम कै निंदा । कोधवंत अति भयउ कपिंदा ॥

उरि उर निंदा सुनथ जो काना । डोछ पाप गोघात समाना ॥

कटकटान कपिकुंजर भारी । दुहु लुजहंड तमकि मछि मारी ॥

डोलत धरनि सभासद भसे । यले भाजि भय मारुत ग्रसे ॥

गिरत साँभारि उठा दसकंधर । भूतल परे मुकुट अति सुंदर ॥

कछु तेहिं वै निज सिरन्डि साँवारे । कछु अंगद प्रभु पास पवारे ॥

आवत मुकुट टैभि कपि भागे । दिनडी लूक परन बिधि लागे ॥

की रावन करि कोप यलाभे । कुलिस थारि आवत अति धाभे ॥

कड प्रभु लँसि जनि वृदयँ उराडू । लूक न असनि डेतु नहिं राडू ॥

अे किरीट दसकंधर डेरे । आवत बालितनय के प्रेरे ॥

दो. तरकि पवनसुत कर गछे आनि धरे प्रभु पास ।

कौतुक हेभलिं भालु कपि दिनकर सरिस प्रकास ॥ ३२(क) ॥

उडाँ सकोऽपि दसानन सब सन कडत रिसाछ ।

धरहु कपिछि धरि मारहु सुनि अंगद मुसुकाछ ॥ ३२(ख) ॥

अेछि बिधि बेगि सूभट सब धावहु । भाहु भालु कपि जहँ जहँ पावहु ॥

मर्कटडीन करहु मछि जाछ । जिअत धरहु तापस द्वौ भाछ ॥

पुनि सकोप बोलेउ जुबराजा । गाल बजावत तोछि न लाजा ॥

मरु गर काटि निलज कुलघाती । बल बिलोकि बिडरति नहिं छाती ॥

रे त्रिय योर कुमारग गामी । भल मल रासि मंदमति कामी ॥

सन्धपात जल्पसि दुर्भादा । भअेसि कालबस भल मनुजादा ॥

याको हलु पावछिगो आगें । जानर भालु चपेटन्डि लागें ॥

रामु मनुजु भोलत असि आनी । गिरहिं न तव रसना अभिमानी ॥

गिरिउछि रसना संसय नाडी । सिरन्डि समेत समर मछि माडी ॥

सो. सो नर क्योँ दसकंध बालि बध्यो जेहिं अेक सर ।

बीसहुँ लोचन अंध धिग तव जन्म कुजाति जडः ॥ ३३(क) ॥

તબ સોનિત કી ખ્યાસ તૃષિત રામ સાયક નિકર ।

તજઉં તોહિ તેહિ ત્રાસ કટુ જલ્પક નિસિચર અધમ ॥ ૩૩(બ) ॥

મૈ તવ દસન તોરિબે લાયક । આયસુ મોહિ ન દીન્હ રધુનાયક ॥
 અસિ રિસ હોતિ દસઉ મુખ તોરૌ । લંકા ગહિ સમુદ્ર મહું બોરૌ ॥
 ગૂલરિ ફલ સમાન તવ લંકા । બસહુ મધ્ય તુમ્હ જંતુ અસંકા ॥
 મૈ બાનર ફલ ખાત ન બારા । આયસુ દીન્હ ન રામ ઉદારા ॥
 જુગતિ સુનત રાવન મુસુકાઈ । મૂઢઃ સિખિહિ કહું બહુત ઝુઠાઈ ॥
 બાલિ ન કબહું ગાલ અસ મારા । મિલિ તપસિન્હ તૈ ભએસિ લબારા ॥
 સૌંચેહું મૈ લબાર ભુજ બીહા । જૌ ન ઉપારિઉં તવ દસ જુહા ॥
 સમુઝિ રામ પ્રતાપ કપિ કોપા । સભા માઝ પન કરિ પદ રોપા ॥
 જૌ મમ ચરન સકસિ સઠ ટારી । ફિરહિં રામુ સીતા મૈ હારી ॥
 સુનહુ સુભટ સબ કહ દસસીસા । પદ ગહિ ધરનિ પછારહુ કીસા ॥
 ઇંદ્રજીત આદિક બલવાના । હરષિ ઉઠે જહું તહું ભટ નાના ॥
 ઝપટહિં કરિ બલ બિપુલ ઉપાઈ । પદ ન ટરઈ બૈઠહિં સિરુ નાઈ ॥
 પુનિ ઉઠિ ઝપટહીં સુર આરાતી । ટરઈ ન કીસ ચરન એહિ ભાંતી ॥
 પુરુષ કુજોગી જિમિ ઉરગારી । મોહ બિટપ નહિં સકહિં ઉપારી ॥

દો. કોટિન્હ મેઘનાદ સમ સુભટ ઉઠે હરષાઈ ।

ઝપટહિં ટરૈ ન કપિ ચરન પુનિ બૈઠહિં સિર નાઈ ॥ ૩૪(ક) ॥

ભૂમિ ન છાંડત કપિ ચરન દેખત રિપુ મદ ભાગ ॥

કોટિ બિઘ્ન તે સંત કર મન જિમિ નીતિ ન ત્યાગ ॥ ૩૪(ખ) ॥

કપિ બલ દેખિ સકલ હિચૈં હારે । ઉઠા આપુ કપિ કેં પરચારે ॥
 ગહત ચરન કહ બાલિકુમારા । મમ પદ ગહૈં ન તોર ઉબારા ॥
 ગહસિ ન રામ ચરન સઠ જાઈ । સુનત ફિરા મન અતિ સકુચાઈ ॥
 ભયઉ તેજહત શ્રી સબ ગઈ । મધ્ય દિવસ જિમિ સસિ સોહઈ ॥
 સિંઘાસન બૈઠેઉ સિર નાઈ । માનહું સંપતિ સકલ ગાંવાઈ ॥
 જગદાતમા પ્રાનપતિ રામા । તાસુ બિમુખ કિમિ લહ બિશ્રામા ॥
 ઉમા રામ કી ભૂકુટિ બિલાસા । હોઈ બિસ્વ પુનિ પાવઈ નાસા ॥
 તૂન તે કુલિસ કુલિસ તૂન કરઈ । તાસુ દૂત પન કહુ કિમિ ટરઈ ॥
 પુનિ કપિ કહી નીતિ બિધિ નાના । માન ન તાહિ કાલુ નિઅરાના ॥

रिपु मद्ये मथि प्रभु सुजसु सुनायो । यत्तु कलि यत्यो बालि नृप जायो ॥
 उतौ न भेत भेलाद्ये भेलाद्ये । तोडि अबलिं का करौ बड्ाद्ये ॥
 प्रथमलिं तासु तनय कपि मारा । सो सुनि रावन भयते दृषारा ॥
 जातुधान अंगद पन द्येभी । भय व्याकुल सब भये बिसेषी ॥

द्ये. रिपु बल धरषि उरषि कपि बालितनय बल पुंज ।
 पुलक सरिर नयन जल गले राम पद कंज ॥ उप(क) ॥

साँज जानि दसकंधर भवन गयते बिलभाद्ये ।

मंदोदरी रावनलिं बड्ुरि कला समुजाद्ये ॥ (घ) ॥

कंत समुजि मन तजडु कुमतिडी । सोड न समर तुभडलि रघुपतिडी ॥
 रामानुज लघु रेभ भयाद्ये । सोड नलिं नाघेडु असि मनुसाद्ये ॥
 पिय तुभड ताडि जितभ संग्रामा । जाके दूत केर यत्तु कामा ॥
 कौतुक सिंधु नाधी तव लंका । आयते कपि डेडरी असंका ॥
 रभवारे डति बिपिन उजारा । द्येभत तोडि अश्रु तेडि मारा ॥
 जारि सकल पुर कीन्हेसि छारा । कडाँ रला बल गर्भ तुभडारा ॥
 अब पति मृषा गाल जनि मारडु । मोर कला कछु लृद्ये बियारडु ॥
 पति रघुपतिडि नृपति जनि मानडु । अग जग नाथ अतुल बल जानडु ॥
 भान प्रताप जान मारीया । तासु कला नलिं मानेडि नीया ॥
 जनक सभाँ अगनित भूपावा । रडे तुभडते बल अतुल बिसावा ॥
 भजि धनुष जानकी बिआडी । तभ संग्राम जितेडु डिन ताडी ॥
 सुरपति सुत जानद्ये बल थोरा । राभा जितत आँभि गडि ह्योरा ॥
 सूपनभा डे गति तुभड द्येभी । तद्येपि लृद्ये नलिं लाज बिषेपी ॥

द्ये. बधि बिराध पर दूषनलिं लीँलाँ डत्यो कबंध ।

बालि अक सर मारयो तेडि जानडु दसकंध ॥ उड ॥

जेडिं जलनाथ बंधायते डेला । उतरे प्रभु दल सडित सुभेला ॥
 कारुनीक दिनकर कुल डेतू । दूत पठायते तव डित डेतू ॥
 सभा माज जेडिं तव बल मथा । करि बड्ुय मडुँ मृगपति जथा ॥
 अंगद लनुमत अनुचर जाके । रन बाँकुरे बीर अति बाँके ॥
 तेडि कडँ पिय पुनि पुनि नर कडलू । मुधा मान ममता मद्ये बडलू ॥
 अडल कंत डुत राम बिरोधा । काल बिबस मन उपज न बोधा ॥
 काल दंड गडि कालु न मारा । डरद्ये धर्म बल बुद्धि बियारा ॥

નિકટ કાલ જેહિ આવત સાઈ । તેહિ ભ્રમ હોઇ તુમ્હારિહિ નાઈ ॥

દો. દુઇ સુત મરે દહેઉ પુર અજહું પૂર પિય દેહુ ।

કૃપાસિંધુ રઘુનાથ ભજિ નાથ બિમલ જસુ લેહુ ॥ ૩૭ ॥

નારિ બચન સુનિ બિસિખ સમાના । સાભાં ગયઉ ઉઠિ હોત બિહાના ॥

બૈઠ જાઇ સિંઘાસન ફૂલી । અતિ અભિમાન ત્રાસ સબ ભૂલી ॥

ઇહાં રામ અંગદહિ બોલાવા । આઇ ચરન પંકજ સિરુ નાવા ॥

અતિ આદર સપીપ બૈઠારી । બોલે બિહુંસિ કૃપાલ ખરારી ॥

બાલિતનય કૌતુક અતિ મોહી । તાત સત્ય કહુ પૂછઉં તોહી ॥ ।

રાવનુ જાતુધાન કુલ ટીકા । ભુજ બલ અતુલ જાસુ જગ લીકા ॥

તાસુ મુકુટ તુમ્હ ચારિ ચલાએ । કહહુ તાત કવની બિધિ પાએ ॥

સુનુ સર્બગ્ય પ્રનત સુખકારી । મુકુટ ન હોહિં ભૂપ ગુન ચારી ॥

સામ દાન અરુ દંડ બિભેદા । નૃપ ઉર બસહિં નાથ કહ બેદા ॥

નીતિ ધર્મ કે ચરન સુહાએ । અસ જિયં જાનિ નાથ પહિં આએ ॥

દો. ધર્મહીન પ્રભુ પદ બિમુખ કાલ બિબસ દસરીસ ।

તેહિ પરિહરિ ગુન આએ સુનહુ કોસલાધીસ ॥ ૩૮(((ક) ॥

પરમ ચતુરતા શ્રવન સુનિ બિહુંસે રામુ ઉદાર ।

સમાચાર પુનિ સબ કહે ગઢઃ કે બાલિકુમાર ॥ ૩૮(ખ) ॥

રિપુ કે સમાચાર જબ પાએ । રામ સચિવ સબ નિકટ બોલાએ ॥

લંકા બાંકે ચારિ દુઆરા । કેહિ બિધિ લાગિઅ કરહુ બિચારા ॥

તબ કપીસ રિચ્છેસ બિભીષન । સુમિરિ હૃદયં દિનકર કુલ ભૂષન ॥

કરિ બિચાર તિન્હ મંત્ર દૃઢઃ ાવા । ચારિ અની કપિ કટકુ બનાવા ॥

જથાજોગ સેનાપતિ કીન્હે । જૂથપ સકલ બોલિ તબ લીન્હે ॥

પ્રભુ પ્રતાપ કહિ સબ સમુઝાએ । સુનિ કપિ સિંઘનાદ કરિ ધાએ ॥

હરષિત રામ ચરન સિર નાવહિં । ગહિ ગિરિ સિખર બીર સબ ધાવહિં ॥

ગર્જહિં તર્જહિં ભાલુ કપીસા । જય રઘુબીર કોસલાધીસા ॥

જાનત પરમ દુર્ગા અતિ લંકા । પ્રભુ પ્રતાપ કપિ ચલે અસંકા ॥

ઘટાટોપ કરિ ચહું દિસિ ઘેરી । મુખહિં નિસાન બજાવહીં ભેરી ॥

દો. જયતિ રામ જય લછિમન જય કપીસ સુગ્રીવ ।

ગર્જહિં સિંઘનાદ કપિ ભાલુ મહા બલ સીવ ॥ ૩૯ ॥

લંકાં ભયઉ કોલાહલ ભારી । સુના દસાનન અતિ અહુંકારી ॥

टेभुडु बनरन्डु डेरि ढिठाए। बिउँसि निसायर सेन बोलाए ॥
 आये कीस काल के प्रेरे। छुधावंत सब निसियर मेरे ॥
 अस कछि अट्टुडास सह कीन्डा। गूड बैठे अडार बिधि दीन्डा ॥
 सुभट सकल यारिडुँ दिसि जाडू। धरि धरि भालु कीस सब भाडू ॥
 उमा रावनछि अस अभिमाना। जिमि टिट्टिभ भग सूत उताना ॥
 यले निसायर आयसु मागी। गछि कर भिंडिपाल बर साँगी ॥
 तोमर मुग्दर परसु प्रयंडा। सुल कृपान परिघ गिरिभंडा ॥
 जिमि अरुनोपल निकर निडारी। धावछिं सह भग मांस अडारी ॥
 योंच भंग दृभ तिन्डछि न सूजा। तिमि धाये मनुजाए अबूजा ॥

दो. नानायुध सर थाप धर जातुधान बल बीर ।

कोट कंगूरन्डि यढःि गये कोटि कोटि रनधीर ॥ ४० ॥

कोट कंगूरन्डि सोडछि डैसे। मेरु के संगनि जनु धन बैसे ॥
 बाजछिं ढोल निसान जुआडा। सुनि धुनि डोष भटन्डि मन थाडा ॥
 बाजछिं भेरि नहीरि अपारा। सुनि कादर उर जाछिं दरारा ॥
 देभिन्डु जाए कपिन्डु के ठट्टा। अति बिसाल तनु भालु सुभट्टा ॥
 धावछिं गनछिं न अवघट घाटा। पर्वत डोरि करछिं गछिं बाटा ॥
 कटकटाछिं कोटिन्डु भट गर्जछिं। दसन ओठ काटछिं अति तर्जछिं ॥
 उत रावन छत राम दौडाए। जयति जयति जय परी लराए ॥
 निसियर सिभर समूड ढडावछिं। कूदि धरछिं कपि डेरि यलावछिं ॥

दो. धरि कुधर भंड प्रयंड कर्कट भालु गढः पर डारडी ।

अपटछिं यरन गछिं पटकि मछिं भजि यलत बडुरि पयारडी ॥

अति तरल तरुन प्रताप तरपछिं तमकि गढः यढःि यढःि गये ।

कपि भालु यढःि मंदिरन्डु जडँ तडँ राम जसु गावत भये ॥

दो. अकु अकु निसियर गछिं पुनि कपि यले पराए ।

डापर आपु डेठ भट गिरछिं धरनि पर आए ॥ ४१ ॥

राम प्रताप प्रबल कपिजूथा। मईछिं निसियर सुभट बडूथा ॥
 यढःे दुर्गा पुनि जडँ तडँ आनर। जय रघुबीर प्रताप दिवाकर ॥
 यले निसायर निकर पराए। प्रबल पवन जिमि धन समुदाए ॥
 डाडाकार भयउ पुर भारी। रोवछिं बालक आतुर नारी ॥
 सब मिलि देछिं रावनछिं गारी। राज करत अछिं मृत्यु डँकारी ॥

નિજ દલ બિચલ સુની તેહિ કાના । ફેરિ સુભટ લંકેસ રિસાના ॥
જો રન બિમુખ સુના મૈ કાના । સો મૈ હતબ કરાલ કૃપાના ॥
સર્બસુ ખાઇ ભોગ કરિ નાના । સમર ભૂમિ ભએ બલ્લભ પ્રાના ॥
ઉગ્ર બચન સુનિ સકલ ડેરાને । ચલે કોધ કરિ સુભટ લજાને ॥
સન્મુખ મરન બીર કૈ સોભા । તબ તિન્હ તજા પ્રાન કર લોભા ॥

દો. બહુ આયુધ ધર સુભટ સબ ભિરહિં પચારિ પચારિ ।
બ્યાકુલ કિએ ભાલુ કપિ પરિઘ ત્રિસૂલન્હિ મારી ॥ ૪૨ ॥

ભય આતુર કપિ ભાગન લાગે । જયપિ ઉમા જીતિહહિં આગે ॥
કોઉ કહ કહ્ અંગદ હનુમંતા । કહ્ નલ નીલ દુબિદ બલવંતા ॥
નિજ દલ બિકલ સુના હનુમાના । પચ્છિમ દ્વાર રહા બલવાના ॥
મેઘનાદ તહ્ કરઇ લરાઇ । ટૂટ ન દ્વાર પરમ કઠિનાઇ ॥
પવનતનય મન ભા અતિ ક્રોધા । ગર્જેઉ પ્રબલ કાલ સમ જોધા ॥
કૂદિ લંક ગઢઃ ઊપર આવા । ગહિ ગિરિ મેઘનાદ કહ્ ધાવા ॥
ભંજેઉ રથ સારથી નિપાતા । તાહિ હૃદય મહ્ મારેસિ લાતા ॥
દુસરે સૂત બિકલ તેહિ જાના । સ્યંદન ઘાલિ તુરત ગૃહ આના ॥

દો. અંગદ સુના પવનસુત ગઢઃ પર ગયઉ અકેલ ।
રન બાંકુરા બાલિસુત તરકિ ચઢઃેઉ કપિ ખેલ ॥ ૪૩ ॥

જુદ્ધ બિરુદ્ધ કુદ્ધ દ્વૈ બંદર । રામ પ્રતાપ સુમિરિ ઉર અંતર ॥
રાવન ભવન ચઢઃે દ્વૈ ધાઇ । કરહિ કોસલાધીસ દોહાઇ ॥
કલસ સહિત ગહિ ભવનુ ઢહાવા । દેખિ નિસાચરપતિ ભય પાવા ॥
નારિ બૃંદ કર પીટહિં છાતી । અબ દુઇ કપિ આએ ઉતપાતી ॥
કપિલીલા કરિ તિન્હહિ ડેરાવહિં । રામચંદ્ર કર સુજસુ સુનાવહિં ॥
પુનિ કર ગહિ કંચન કે ખંભા । કહેન્હિ કરિઅ ઉતપાત અરેભા ॥
ગર્જિ પરે રિપુ કટક મઝારી । લાગે મરે ભુજ બલ ભારી ॥
કાહુહિ લાત ચપેટન્હિ કેહૂ । ભજહુ ન રામહિ સો ફલ લેહૂ ॥

દો. એક એક સૌં મરદહિં તોરિ ચલાવહિં મુંડ ।
રાવન આગે પરહિં તે જનુ ફૂટહિં દધિ કુંડ ॥ ૪૪ ॥

મહા મહા મુખિઆ જે પાવહિં । તે પદ ગહિ પ્રભુ પાસ ચલાવહિં ॥
કહઇ બિભીષનુ તિન્હ કે નામા । દેહિં રામ તિન્હલૂ નિજ ધામા ॥
ખલ મનુજાદ દ્વિજામિષ ભોગી । પાવહિં ગતિ જો જાયત જોગી ॥

उमा राम मृदुचित करुनाकर। बयर भाव सुमिरत मोछि निसियर ॥
 देखि परम गति सो जियँ जानी। अस कृपाल को कडु लवानी ॥
 अस प्रभु सुनि न लजलिं लम त्यागी। नर मतिमंद ते परम अभागी ॥
 अंगद अरु अनुमंत प्रबेसा। कीन्ड दुर्ग अस कड अवघेसा ॥
 लंकाँ द्रौ कपि सोडलिं कैसें। मथलिं सिंधु दुष्ट मंदर जैसें ॥

दो. भुज बल रिपु दल दलमलि देखि दिवस कर अंत।
 कूटे जुगल बिगत श्रम आये जहँ लगवंत ॥ ४५ ॥

प्रभु पद कमल सीस तिन्ड नाये। देखि सुभट रघुपति मन भाये ॥
 राम कृपा करि जुगल निहारे। लये बिगतश्रम परम सुभारे ॥
 गये जानि अंगद अनुमाना। क्तिरे भालु मर्कट भट नाना ॥
 जातुधान प्रदोष बल पाछ। धाये करि दससीस दोडाछ ॥
 निसियर अनी देखि कपि क्तिरे। जहँ तहँ कटकटाछ भट बिरे ॥
 द्रौ दल प्रबल पयारि पयारी। वरत सुभट नलिं मानलिं डारी ॥
 मडाबीर निसियर सब कारे। नाना बरन बलीमुष भारे ॥
 सबल जुगल दल समबल जोधा। कौतुक करत वरत करि डोधा ॥
 प्राबिट सरद पयोद घनेरे। वरत मनहुँ मारुत डे प्रेरे ॥
 अनिप अकंपन अरु अतिकाया। बिचलत सेन कीन्डि छन्ड माया ॥
 भयउ निमिष महँ अति अँधियारा। बृष्टि डोछ रुधिरापल छारा ॥

दो. देखि निबिडः तम दसहुँ दिसि कपिदल भयउ भभार।
 अेकलि अेक न देखेछ जहँ तहँ करलिं पुकार ॥ ४६ ॥

सकल मरमु रघुनायक जाना। लिखे बोलि अंगद अनुमाना ॥
 समाचार सब कलि समुजाये। सुनत कोऽपि कपिकुंजर धाये ॥
 पुनि कृपाल हँसि याप यढःावा। पावक सायक सपदि यलावा ॥
 भयउ प्रकास कतहुँ तम नाडी। ग्यान उदयँ जिमि संसय जाडी ॥
 भालु बलीमुष पाछ प्रकासा। धाये उरष बिगत श्रम त्रासा ॥
 अनुमान अंगद रन गाजे। हँक सुनत रजनीयर भाजे ॥
 भागत पट पटकलिं धरि धरनी। करलिं भालु कपि अद्भुत करनी ॥
 गलि पद डारलिं सागर माडी। मकर उरग ञष धरि धरि पाडी ॥

दो. कछु मारे कछु धायल कछु गढः यढःे पराछ।
 गर्जलिं भालु बलीमुष रिपु दल बल बिचलाछ ॥ ४७ ॥

નિસા જાનિ કપિ ચારિઉ અની। આએ જહાં કોસલા ધની ॥
 રામ કૃપા કરિ ચિતવા સબહી। ભએ બિગતશ્રમ બાનર તબહી ॥
 ઉહાં દસાનન સચિવ હંકારે। સબ સન કહેસિ સુભટ જે મારે ॥
 આધા કટકુ કપિન્હ સંધારા। કહહુ બેગિ કા કરિઅ બિચારા ॥
 માલ્યવંત અતિ જરઠ નિસાચર। રાવન માતુ પિતા મંત્રી બર ॥
 બોલા બચન નીતિ અતિ પાવન। સુનહુ તાત કછુ મોર સિખાવન ॥
 જબ તે તુમ્હ સીતા હરિ આની। અસગુન હોહિં ન જાહિં બખાની ॥
 બેદ પુરાન જાસુ જસુ ગાયો। રામ બિમુખ કાહું ન સુખ પાયો ॥

દો. હિરન્યાચ્છ ભ્રાતા સહિત મધુ કૈટભ બલવાન।

જેહિ મારે સોઇ અવતરેઉ કૃપાસિંધુ ભગવાન ॥ ૪૮(ક) ॥

માસપારાયણ, પચીસવાં વિશ્રામ

કાલરૂપ ખલ બન દહન ગુનાગાર ઘનબોધ।

સિવ બિરંચિ જેહિ સેવહિં તાસોં કવન બિરોધ ॥ ૪૮(ખ) ॥

પરિહરિ બચરુ દેહુ બૈદેહી। ભજહુ કૃપાનિધિ પરમ સનેહી ॥
 તાકે બચન બાન સમ લાગે। કરિઆ મુહ કરિ જાહિ અભાગે ॥
 બૂઢઃ ભએસિ ન ત મરતેઉં તોહી। અબ જનિ નચન દેખાવસિ મોહી ॥
 તેહિ અપને મન અસ અનુમાના। બધ્યો ચહત એહિ કૃપાનિધાના ॥
 સો ઉઠિ ગચઉ કહત દુર્બાદા। તબ સકોપ બોલેઉ ઘનનાદા ॥
 કૌતુક પ્રાત દેખિઅહુ મોરા। કરિહઉં બહુત કહોં કા થોરા ॥
 સુનિ સુત બચન ભરોસા આવા। પ્રીતિ સમેત અંક બૈઠાવા ॥
 કરત બિચાર ભયઉ ભિનુસારા। લાગે કપિ પુનિ ચહું દુઆરા ॥
 કોડપિ કપિન્હ દુર્ઘટ ગઢઃ ઘેરા। નગર કોલાહલુ ભયઉ ઘનેરા ॥
 બિબિધાયુધ ધર નિસિચર ધાએ। ગઢઃ તે પર્બત સિખર ઢહાએ ॥

છં. ઢાહે મહીધર સિખર કોટિન્હ બિબિધ બિધિ ગોલા ચલે।

ઘહરાત જિમિ પબિપાત ગર્જત જનુ પ્રલય કે બાદલે ॥

મર્કટ બિકટ ભટ જુટત કટત ન લટત તન જર્જર ભએ।

ગહિ સૈલ તેહિ ગઢઃ પર ચલાવહિં જહું સો તહું નિસિચર હએ ॥

દો. મેઘનાદ સુનિ શ્રવન અસ ગઢઃ પુનિ છેંકા આઇ।

ઉતર્યો બીર દુર્ગ તેં સન્મુખ ચલ્યો બજાઇ ॥ ૪૯ ॥

કહું કોસલાધીસ દ્વૈ ભ્રાતા। ધન્વી સકલ લોક બિખ્યાતા ॥

कडँ नल नील दृबिद सुग्रीवा । अंगद उनुमंत बल सींवा ॥
 कडाँ बिभीषनु भ्राताद्रोडी । आजु सबलि उठि मारउँ ओडी ॥
 अस कडि कठिन बान संधाने । अतिसय डोध श्रवन लगि ताने ॥
 सर समुड सो छाडःै लाग्ग । जनु सपख्य धावलिं बहु नाग्ग ॥
 जडँ तडँ परत देप्पिअलिं बानर । सन्भुष डोठ न सके तेडि अवसर ॥
 जडँ तडँ भागि यले कपि रीछा । बिसरी सबलि जुध्दु कै छछा ॥
 सो कपि भालु न रन मडँ देभा । कीन्डेसि जेडि न प्रान अवसेषा ॥

दो. दस दस सर सब मारेसि परे भूमि कपि बीर ।

सिंउनाद करि गर्जा मेघनाद बल धीर ॥ ५० ॥

देप्पि पवनसुत कटक बिडाला । डोधवंत जनु धायउ काला ॥
 मडासैल अेक तुरत उपारा । अति रिस मेघनाद पर डारा ॥
 आवत देप्पि गयउ नभ सोछ । रथ सारथी तुरग सब षोछ ॥
 बार बार पयार उनुमाना । निकट न आव मरमु सो जाना ॥
 रघुपति निकट गयउ घननादा । नाना भाँति करेसि दुर्बादा ॥
 अस्त्र सस्त्र आयुध सब डारे । कौतुकडीं प्रभु काटि निवारे ॥
 देप्पि प्रताप मूढः पिंसिआना । करै लाग माया बिधि नाना ॥
 जिमि डोउ करै गरुडः सैं षेला । डरपावै गडि स्वल्प सपेला ॥

दो. जासु प्रबल माया बल सिव बिरंघि बडः छोट ।

ताडि टिभावछ निशियर निज माया मति षोट ॥ ५१ ॥

नभ यदःि बरष बिपुल अंगारा । मडि ते प्रगट डोडिं जलधारा ॥
 नाना भाँति पिसाय पिसायी । मारु काटु धुनि बोलडिं नाथी ॥
 बिष्टा पूय रुधिर कय डडःा । बरषछ कबहुँ उपल बहु छाडःा ॥
 बरषि धूरि कीन्डेसि अँघिआरा । सूऊ न आपन डाय पसारा ॥
 कपि अकुलाने माया देषे । सब कर मरन बना अेडि लेषे ॥
 कौतुक देप्पि राम मुसुकाने । भअे सभीत सकल कपि जाने ॥
 अेक बान काटी सब माया । जिमि दिनकर डर तिमिर निकाया ॥
 कृपादृष्टि कपि भालु बिलोडे । भअे प्रबल रन रडलिं न रोडे ॥

दो. आयसु मागि राम पडि अंगदादि कपि साथ ।

लछिमन यले कुध्दु डोछ बान सरासन डाय ॥ ५२ ॥

छतज नयन उर बाहु बिसाला । डिमगिरि निभ तनु कछु अेक लाला ॥

ઇહાં દસાનન સુભટ પઠાએ । નાના અસ્ત્ર સસ્ત્ર ગહિ ધાએ ॥
ભૂધર નખ બિટપાયુધ ધારી । ધાએ કપિ જય રામ પુકારી ॥
ભિરે સકલ જોરિહિ સન જોરી । ઇત ઉત જય ઇચ્છા નહિ થોરી ॥
મુઠિકન્હ લાતન્હ દાતન્હ કાટહિં । કપિ જયસીલ મારિ પુનિ ડાટહિં ॥
મારુ મારુ ધરુ ધરુ ધરુ મારુ । સીસ તોરિ ગહિ ભુજા ઉપારુ ॥
અસિ રવ પૂરિ રહી નવ ખંડા । ધાવહિં જહ્નં તહ્નં રુંડ પ્રચંડા ॥
દેખહિં કૌતુક નભ સુર બૃદા । કબહુંક બિસમય કબહું અનંદા ॥

દો. રુધિર ગાડઃ ભરિ ભરિ જમ્યો ઊપર યૂરિ ઉડઃ ાઇ ।

જનુ અંગાર રાસિન્હ પર મૂતક ધૂમ રહ્યો છાઇ ॥ ૫૩ ॥

ઘાયલ બીર બિરાજહિં કેસે । કુસુમિત કિંસુક કે તરુ જૈસે ॥
લછિમન મેઘનાદ દ્વૈ જોધા । ભિરહિં પરસપર કરિ અતિ ક્રોધા ॥
એકહિ એક સકઇ નહિ જીતી । નિસિયર છલ બલ કરઇ અનીતી ॥
ક્રોધવંત તબ ભયઉ અનંતા । ભંજેઉ રથ સારથી તુરંતા ॥
નાના બિધિ પ્રહાર કર સેષા । રાચ્છસ ભયઉ પ્રાન અવસેષા ॥
રાવન સુત નિજ મન અનુમાના । સંકઠ ભયઉ હરિહિ મમ પ્રાના ॥
બીરઘાતિની છાડઃિસિ સાંગી । તેજ પુંજ લછિમન ઉર લાગી ॥
મુરુછા ભઈ સક્તિ કે લાગે । તબ ચલિ ગયઉ નિકટ ભય ત્યાગે ॥

દો. મેઘનાદ સમ કોટિ સત જોધા રહે ઉઠાઇ ।

જગદાધાર સેષ કિમિ ઉઠૈ ચલે ખિસિઆઇ ॥ ૫૪ ॥

સુનુ ગિરિજા ક્રોધાનલ જાસૂ । જારઇ ભુવન ચારિદસ આસૂ ॥
સક સંગ્રામ જીતિ કો તાહી । સેવહિં સુર નર અગ જગ જાહી ॥
ચહ કૌતૂહલ જાનઇ સોઈ । જા પર કૃપા રામ કે હોઈ ॥
સંધ્યા ભઇ ફિરિ દ્વૈ બાહની । લગે સંભારન નિજ નિજ અની ॥
બ્યાપક બ્રહ્મ અજિત ભુવનેસ્વર । લછિમન કહાં બૂઝ કરુનાકર ॥
તબ લગિ લૈ આયઉ હનુમાના । અનુજ દેખિ પ્રભુ અતિ દુખ માના ॥
જામવંત કહ બૈદ સુષેના । લંકાં રહઇ કો પઠઇ લેના ॥
ધરિ લઘુ રૂપ ગયઉ હનુમંતા । આનેઉ ભવન સમેત તુરંતા ॥

દો. રામ પદારબિંદ સિર નાયઉ આઇ સુષેન ।

કહા નામ ગિરિ ઔષધી જાહુ પવનસુત લેન ॥ ૫૫ ॥

રામ ચરન સરસિજ ઉર રાખી । ચલા પ્રભંજન સુત બલ ભાષી ॥

સુનિ પ્રિય બચન ભરત તબ ધાએ । કપિ સમીપ અતિ આતુર આએ ॥
 બિકલ બિલોકિ કીસ ઉર લાવા । જાગત નહિં બહુ ભાંતિ જગાવા ॥
 મુખ મલીન મન ભએ દુખારી । કહત બચન ભરિ લોચન બારી ॥
 જેહિં બિધિ રામ બિમુખ મોહિ કીન્હા । તેહિં પુનિ યહ દારુન દુખ દીન્હા ॥
 જૌ મોરેં મન બચ અરુ કાયા । પ્રીતિ રામ પદ કમલ અમાયા ॥
 તૌ કપિ હોઉ બિગત શ્રમ સૂલા । જૌ મો પર રઘુપતિ અનુકલા ॥
 સુનત બચન ઉઠિ બૈઠ કપીસા । કહિ જય જયતિ કોસલાધીસા ॥

સો. લીન્હ કપિહિ ઉર લાઇ પુલકિત તનુ લોચન સજલ ।

પ્રીતિ ન હૃદયેં સમાઇ સુમિરિ રામ રઘુકુલ તિલક ॥ ૫૯ ॥

તાત કુસલ કહુ સુખનિધાન કી । સહિત અનુજ અરુ માતુ જાનકી ॥
 કપિ સબ ચરિત સમાસ બખાને । ભએ દુખી મન મહું પછિતાને ॥
 અહલ દૈવ મૈં કત જગ જાયઉં । પ્રભુ કે એકહુ કાજ ન આયઉં ॥
 જાનિ કુઅવસરુ મન ધરિ ધીરા । પુનિ કપિ સન બોલે બલબીરા ॥
 તાત ગહરુ હોઇહિ તોહિ જાતા । કાજુ નસાઇહિ હોત પ્રભાતા ॥
 ચઢ્ઠુ મમ સાયક સૈલ સમેતા । પઠવૌં તોહિ જહં કૃપાનિકેતા ॥
 સુનિ કપિ મન ઉપજા અભિમાના । મોરેં ભાર ચલિહિ કિમિ બાના ॥
 રામ પ્રભાવ બિચારિ બહોરી । બંદિ ચરન કહ કપિ કર જોરી ॥

દો. તવ પ્રતાપ ઉર રાખિ પ્રભુ જેહઉં નાથ તુરંત ।

અસ કહિ આયસુ પાઇ પદ બંદિ ચલેઉ હનુમંત ॥ ૬૦(ક) ॥

ભરત બાહુ બલ સીલ ગુન પ્રભુ પદ પ્રીતિ અપાર ।

મન મહું જાત સરાહત પુનિ પુનિ પવનકુમાર ॥ ૬૦(ખ) ॥

ઉહાં રામ લછિમનહિં નિહારી । બોલે બચન મનુજ અનુસારી ॥
 અર્ધ રાતિ ગઇ કપિ નહિં આયઉ । રામ ઉઠાઇ અનુજ ઉર લાયઉ ॥
 સકહુ ન દુખિત દેખિ મોહિ કાઊ । બંધુ સદા તવ મૃદુલ સુભાઊ ॥
 મમ હિત લાગિ તજેહુ પિતુ માતા । સહેહુ બિપિન હિમ આતપ બાતા ॥
 સો અનુરાગ કહાં અબ ભાઇ । ઉઠહુ ન સુનિ મમ બચ બિકલાઇ ॥
 જૌ જનતેઉં બન બંધુ બિછોહુ । પિતા બચન મનતેઉં નહિં ઓહુ ॥
 સુત બિત નારિ ભવન પરિવારા । હોહિં જાહિં જગ બારહિં બારા ॥
 અસ બિચારિ જિયેં જાગહુ તાતા । મિલઇ ન જગત સહોદર ભ્રાતા ॥
 જથા પંખ બિનુ ખગ અતિ દીના । મનિ બિનુ ફનિ કરિબર કર હીના ॥

अस मम जिवन बंधु बिनु तोडी। जौँ जऽः दैव जिआवै मोडी ॥
 जैडुँ अवध कवन मुहु लार्ह। नारि डेतु प्रिय भाए गँवाए ॥
 बरु अपजस सडतुँ जग मार्ली। नारि डानि बिसेष छति नार्ली ॥
 अब अपलोकु सोकु सुत तोरा। सडिडि निहुर कठोर उर मोरा ॥
 निज जननी के अेक कुमारा। तात तासु तुम्ह प्रान अधारा ॥
 सौँपेसि मोडि तुम्हडि गडि पानी। सब बिधि सुभए परम डित जानी ॥
 उतरु काड दैडुँ तेडि जाए। उठि डिन मोडि सिभावडु भाए ॥
 बडु बिधि सियत सोय बिमोचन। स्त्रवत सविल राजिव दल लोचन ॥
 उमा अेक अभंड रघुराए। नर गति भगत इपाल देभाए ॥

सो. प्रभु प्रलाप सुनि कान बिकल भअे बानर निकर।
 आए गयउ डनुमान जिमि करुना मडुँ बीर रस ॥ ६१ ॥

डरषि राम भेंटेउ डनुमाना। अति कृतग्य प्रभु परम सुजाना ॥
 तुरत भैद तब डीन्ड उपाए। उठि भैडे लछिमन डरषाए ॥
 दुँदुँ लाए प्रभु भेंटेउ आता। डरषे सकल भालु कपि आता ॥
 कपि पुनि भैद तडुँ पडुँयावा। जेडि बिधि तबडि ताडि लए आवा ॥
 यड बृतांत दसानन सुनेउ। अति बिषाद पुनि पुनि सिर धुनेउ ॥
 ब्याकुल कुंभकरन पडि आवा। बिबिध जतन करि ताडि जगावा ॥
 जागा निसियर देभिअ डैसा। मानडुँ कालु देड धरि भैसा ॥
 कुंभकरन बूजा कडु भाए। काडे तव मुभ रडे सुप्पाए ॥
 कथा कडी सब तेडि अबिमानी। जेडि प्रकार सीता डरि आनी ॥
 तात कपिन्ड सब निसियर मारे। मडामडा जोधा संघारे ॥
 दुर्मुभ सुररिपु मनुज अडारी। भट अतिकाय अकंपन भारी ॥
 अपर मडोडर आदिक बीरा। परे समर मडि सब रनधीरा ॥

दो. सुनि दसकंधर बचन तब कुंभकरन बिलभान।
 जगदंबा डरि आनि अब सठ याडत डल्यान ॥ ६२ ॥

भल न डीन्ड तै निसियर नाडा। अब मोडि आए जगाअेडि काडा ॥
 अजडुँ तात त्यागि अबिमाना। भजडु राम डोएडि डल्याना ॥
 डैँ दससीस मनुज रघुनायक। जाके डनुमान से पायक ॥
 अडड बंधु तै डीन्डि डोटाए। प्रथमडि मोडि न सुनाअेडि आए ॥
 डीन्डेडु प्रभु बिरोध तेडि देवक। सिव बिरेचि सुर जाके सेवक ॥

નારદ મુનિ મોહિ ગ્યાન જો કહા । કહતેઉં તોહિ સમય નિરબહા ॥
અબ ભરિ અંક ભેંટુ મોહિ ભાઈ । લોચન સૂકલ કરૌ મૈ જાઈ ॥
સ્થામ ગાત સરસીરુહ લોચન । દેખૌ જાઈ તાપ ત્રય મોચન ॥

દો. રામ રૂપ ગુન સુમિરત મગન ભયઉ છન એક ।

રાવન માગેઉ કોટિ ઘટ મદ અરુ મહિષ અનેક ॥ ૬૩ ॥

મહિષ ખાઈ કરિ મદિરા પાના । ગર્જા બજાઘાત સમાના ॥
કુંભકરન દુર્મદ રન રંગા । ચલા દુર્ગ તજિ સેન ન સંગા ॥
દેખિ બિભીષનુ આગે આયઉ । પરેઉ ચરન નિજ નામ સુનાયઉ ॥
અનુજ ઉઠાઈ હૃદયેં તેહિ લાયો । રઘુપતિ ભક્ત જાનિ મન ભાયો ॥
તાત લાત રાવન મોહિ મારા । કહત પરમ હિત મંત્ર બિચારા ॥
તેહિ ગલાનિ રઘુપતિ પહિ આયઉ । દેખિ દીન પ્રભુ કે મન ભાયઉ ॥
સુનુ સુત ભયઉ કાલબસ રાવન । સો કિ માન અબ પરમ સિખાવન ॥
ધન્ય ધન્ય તૈ ધન્ય બિભીષન । ભયહુ તાત નિસિચર કુલ ભૂષન ॥
બંધુ બંસ તૈ કીન્હ ઉજાગર । ભજેહુ રામ સોભા સુખ સાગર ॥

દો. બચન કર્મ મન કપટ તજિ ભજેહુ રામ રનધીર ।

જાહુ ન નિજ પર સૂઝ મોહિ ભયઉ કાલબસ બીર । ૬૪ ॥

બંધુ બચન સુનિ ચલા બિભીષન । આયઉ જહું ત્રૈલોક બિભૂષન ॥
નાથ ભૂધરાકાર સરીરા । કુંભકરન આવત રનધીરા ॥
એતના કપિન્હ સુના જબ કાના । કિલકિલાઈ ધાએ બલવાના ॥
લિએ ઉઠાઈ બિટપ અરુ ભૂધર । કટકટાઈ ડારહિં તા ઊપર ॥
કોટિ કોટિ ગિરિ સિખર પ્રહારા । કરહિં ભાલુ કપિ એક એક બારા ॥
મુર્ ચો ન મન તનુ ટર્ ચો ન ટાર ચો । જિમિ ગજ અર્ક ફલનિ કો માર્યો ॥
તબ મારુતસુત મુઠિકા હન્યો । પર ચો ધરનિ બ્યાકુલ સિર ધુન્યો ॥
પુનિ ઉઠિ તેહિં મારેઉ હનુમંતા । ધુર્મિત ભૂતલ પરેઉ તુરંતા ॥
પુનિ નલ નીલહિ અવનિ પછારેસિ । જહું તહું પટકિ પટકિ ભટ ડારેસિ ॥
ચલી બલીમુખ સેન પરાઈ । અતિ ભય ત્રસિત ન કોઉ સમુહાઈ ॥

દો. અંગદાદિ કપિ મુરુછિત કરિ સમેત સુગ્રીવ ।

કાંપ દાબિ કપિરાજ કહું ચલા અમિત બલ સીવ ॥ ૬૫ ॥

ઉમા કરત રઘુપતિ નરલીલા । ખેલત ગરુડઃ જિમિ અહિગન મીલા ॥
ભૂકુટિ ભંગ જો કાલહિ ખાઈ । તાહિ કિ સોહઈ એસિ લરાઈ ॥

जग पावनि कीरति बिस्तरिछलिं । गाछ गाछ भवनिधि नर तरिछलिं ॥
 मुरुछा गछ मारुतसुत जागा । सुग्रीवलि तब भोजन लागा ॥
 सुग्रीवहुँ के मुरुछा बीती । निबुक गयउ तेहि मृतक प्रतीती ॥
 कटेसि दसन नासिका काना । गरजि अकास यलउ तेहि जाना ॥
 गहेउ चरन गलि भूमि पछारा । अति लाघवँ उठि पुनि तेहि मारा ॥
 पुनि आयसु प्रभु पछिं बलवाना । जयति जयति जय कृपानिधाना ॥
 नाक कान कटे जियँ जानी । हिरा क्रोध करि भय मन ग्लानी ॥
 सडज भीम पुनि बिनु श्रुति नासा । दैभत कपि दल उपजु त्रासा ॥
 दौ. जय जय जय रघुवंस मनि धाये कपि दै डूड ।

अेकलिं बार तासु पर छाऽेन्दि गिरि तरु जूड ॥ ६६ ॥

कुंभकरन रन रंग बिरुद्धा । सन्भुप यला काल जनु कुद्धा ॥
 कोटि कोटि कपि धरि धरि भाछ । जनु टीऽी गिरि गुडँ समाछ ॥
 कोटिन्ड गलि सरीर सन मर्दा । कोटिन्ड भीजि मिलव मलि गर्दा ॥
 भुप नासा श्रवनन्दि की बाटा । निसरि पराछिं भालु कपि हाटा ॥
 रन मद मत्त निसायर दर्पा । बिरव ग्रसिलि जनु अेलि बिधि अर्पा ॥
 मुरे सुभट सब हिरलिं न हेरे । सूळ न नयन सुनलिं नलिं टेरे ॥
 कुंभकरन कपि ह्रौज बिडारी । सुनि धाछ रजनीयर धारी ॥
 दैपि राम बिकल कटकाछ । रिपु अनीक नाना बिधि आछ ॥

दौ. सुनु सुग्रीव बिभीषन अनुज संभारेडु सैन ।

मैं दैभउँ भल बल दललिं बोले राजिवनैन ॥ ६७ ॥

कर सारंग साजि कटि भाथा । अरि दल दलन यले रघुनाथा ॥
 प्रथम कीन्ड प्रभु घनषु टँकोरा । रिपु दल बधिर भयउ सुनि सोरा ॥
 सत्यसंध छाँऽे सर लच्छा । कालसर्प जनु यले सपच्छा ॥
 जहँ तहँ यले बिपुल नाराथा । लगे कटन भट बिकट पिसाथा ॥
 कटलिं चरन उर सिर भुजदंडा । बडुतक भीर डोलिं सत भंडा ॥
 घुर्मि घुर्मि धायल मलि परडी । उठि संभारि सुभट पुनि लरडी ॥
 लागत भान जलद जिमि गाजडी । बडुतक दैभी कठिन सर भाजलिं ॥
 रंड प्रचंड मुंड बिनु धावलिं । धरु धरु मारु मारु धुनि गावलिं ॥

दौ. छन महुँ प्रभु के सायकन्दि कटे बिकट पिसाय ।

पुनि रघुभीर निषंग महुँ प्रबिसे सब नाराय ॥ ६८ ॥

કુંભકરન મન દીપ્ત બિચારી । હતિ ધન માઝ નિસાચર ધારી ॥
 ભા અતિ ક્રુદ્ધ મહાબલ બીરા । કિયો મૃગનાયક નાદ ગૌભીરા ॥
 કોડપિ મહીધર લેઇ ઉપારી । ડારઇ જહ્ન મર્કટ ભટ ભારી ॥
 આવત દેખિ સૈલ પ્રભૂ ભારે । સરન્ધિ કાટિ રજ સમ કરિ ડારે ॥ ।
 પુનિ ધનુ તાનિ કોડપિ રઘુનાયક । છાંડે અતિ કરાલ બહુ સાયક ॥
 તનુ મહું પ્રભિસિ નિસરિ સર જાહી । જિમિ દામિનિ ધન માઝ સમાહી ॥
 સોનિત સ્ત્રવત સોહ તન કારે । જનુ કજ્જલ ગિરિ ગેરુ પનારે ॥
 બિકલ બિલોકિ ભાલુ કપિ ધાએ । બિહંસા જબહિં નિકટ કપિ આએ ॥

દો. મહાનાદ કરિ ગર્જા કોટિ કોટિ ગહિ કીસ ।

મહિ પટકઇ ગજરાજ ઇવ સપથ કરઇ દસસીસ ॥ ૬૯ ॥

ભાગે ભાલુ બલીમુખ જૂથા । બૃહુ બિલોકિ જિમિ મેષ બરુથા ॥
 ચલે ભાગિ કપિ ભાલુ ભવાની । બિકલ પુકારત આરત બાની ॥
 ચહ નિસિચર દુકાલ સમ અહઈ । કપિકુલ દેસ પરન અબ ચહઈ ॥
 કૃપા બારિધર રામ ખરારી । પાહિ પાહિ પ્રનતારતિ હારી ॥
 સકરુન બચન સુનત ભગવાના । ચલે સુધારિ સરાસન બાના ॥
 રામ સેન નિજ પાછૈં ધાલી । ચલે સકોપ મહા બલસાલી ॥
 ખૈચિ ધનુષ સર સત સંધાને । છૂટે તીર સરીર સમાને ॥
 લાગત સર ધાવા રિસ ભરા । કુધર ડગમગત ડોલતિ ધરા ॥
 લીન્હ એક તેહિં સૈલ ઉપાટી । રઘુકુલ તિલક ભુજા સોઇ કાટી ॥
 ધાવા બામ બાહુ ગિરિ ધારી । પ્રભુ સોઉ ભુજા કાટિ મહિ પારી ॥
 કાટૈં ભુજા સોહ ખલ કૈસા । પચ્છહીન મંદર ગિરિ જૈસા ॥
 ઉગ્ર બિલોકનિ પ્રભુહિ બિલોકા । ગ્રસન ચહત માનહું ત્રેલોકા ॥

દો. કરિ ચિક્કાર ઘોર અતિ ધાવા બદનુ પસારિ ।

ગગન સિદ્ધ સુર ત્રાસિત હા હા હેતિ પુકારિ ॥ ૭૦ ॥

સભય દેવ કરુનાનિધિ જાન્યો । શ્રવન પ્રજંત સરાસનુ તાન્યો ॥
 બિસિખ નિકર નિસિચર મુખ ભરેભા । તદપિ મહાબલ ભૂમિ ન પરેભા ॥
 સરન્ધિ ભરા મુખ સન્મુખ ધાવા । કાલ ત્રોન સજીવ જનુ આવા ॥
 તબ પ્રભુ કોડપિ તીબ્ર સર લીન્હા । ધર તે ભિન્ન તાસુ સિર કીન્હા ॥
 સો સિર પરેઉ દસાનન આગે । બિકલ ભયઉ જિમિ કૃનિ મનિ ત્યાગે ॥
 ધરનિ ધસઇ ધર ધાવ પ્રચંડા । તબ પ્રભુ કાટિ કીન્હ દુઇ ખંડા ॥

परे भूमि जिमि नभ तें भूधर । डेठ दाबि कपि भालु निसाचर ॥
 तासु तेज प्रभु भदन समाना । सुर मुनि सबलिं अखंभव माना ॥
 सुर दुंदुर्भी भजावलिं डरषलिं । अस्तुति करलिं सुमन बहु बरषलिं ॥
 करि बिनती सुर सकल सिधाये । तेडी समय देवरिषि आये ॥
 गगनोपरि डरि गुन गन गाये । रुचिर भीररस प्रभु मन भाये ॥
 बेगि डतडु भल कलि मुनि गये । राम समर मलि सोभत भये ॥

छं. संग्राम भूमि बिराज रघुपति अतुल भल डोसल धनी ।
 श्रम बिंदु मुष राजुव लोचन अरुन तन सोनित कनी ॥
 भुज जुगल कुरत सर सरासन भालु कपि यडु दिसि बने ।
 कड दास तुलसी कलि न सक छबि सेष जेडि आनन धने ॥

दो. निसिचर अधम मलाकर ताडि दीन्ड निज धाम ।
 गिरिजा ते नर मंदमति जे न भजलिं श्रीराम ॥ ७१ ॥

दिन कें अंत ड़िरीं दौड अनी । समर भठ सुभटन्ड श्रम धनी ॥
 राम ड़ुपां कपि दल भल बाढःा । जिमि तून पाठ लाग अति डाढःा ॥
 छीजलिं निसिचर दिनु अरु राती । निज मुष कडें सुकृत जेडि भाँती ॥
 बहु बिलाप दसकंधर करठ । बंधु सीस पुनि पुनि उर धरठ ॥
 रोवलिं नारि ड़दय डति पानी । तासु तेज भल बिपुल बभानी ॥
 मेघनाद तेडि अवसर आयड । कलि बहु कथा पिता समुजायड ॥
 देभेडु कालि मोरि मनुसाठ । अबलिं बहुत का करौं बडःाठ ॥
 छष्टेव सैं भल रथ पायडैं । सो भल तात न तोडि देभायडैं ॥
 अेडि बिधि जल्पत भयड बिडाना । यडुं दुआर लागे कपि नाना ॥
 छत कपि भालु काल सम भीरा । उत रजनीचर अति रनधीरा ॥
 लरलिं सुभट निज निज जय डेतू । बरनि न जाठ समर भगडेतू ॥

दो. मेघनाद मायामय रथ यढःि गयड अकास ॥
 गर्जेड अट्टडास करि भठ कपि कटकलि त्रास ॥ ७२ ॥

सक्ति सूल तरवारि ड़ुपाना । अस्त्र सस्त्र कुलिसायुध नाना ॥
 डारड परसु परिध पाषाना । लागेड बृष्टि करै बहु बाना ॥
 दस दिसि रडे बान नभ छाठ । मानडुं मघा मेघ ऊरि लाठ ॥
 धरु धरु मारु सुनिअ धुनि काना । जो मारठ तेडि डौड न जाना ॥
 गलि गिरि तरु अकास कपि धावलिं । देभलि तेडि न दुषित ड़िरि आवलिं ॥

અવઘટ ઘાટ બાટ ગિરિ કંદર । માયા બલ કીન્હેસિ સર પંજર ॥
 જાહિં કહાં બ્યાકુલ ભએ બંદર । સુરપતિ બંદિ પરે જનુ મંદર ॥
 મારુતસુત અંગદ નલ નીલા । કીન્હેસિ બિકલ સકલ બલસીલા ॥
 પુનિ લછિમન સુગ્રીવ બિભીષન । સરન્હિ મારિ કીન્હેસિ જર્જર તન ॥
 પુનિ રઘુપતિ સૈ જૂઝે લાગા । સર છાંડઃં ઢોઇ લાગહિં નાગા ॥
 બ્યાલ પાસ બસ ભએ ખરારી । સ્વબસ અનંત એક અબિકારી ॥
 નટ ઇવ કપટ ચરિત કર નાના । સદા સ્વતંત્ર એક ભગવાના ॥
 રન સોભા લગિ પ્રભુહિં બંધાયો । નાગપાસ દેવન્હ ભય પાયો ॥

દો. ગિરિજા જાસુ નામ જપિ મુનિ કાટહિં ભવ પાસ ।

સો કિ બંધ તર આવઇ બ્યાપક બિસ્વ નિવાસ ॥ ૭૩ ॥

ચરિત રામ કે સગુન ભવાની । તર્કિ ન જાહિં બુદ્ધિ બલ બાની ॥
 અસ બિચારિ જે તગ્ય બિરાગી । રામહિ ભજહિં તર્ક સબ ત્યાગી ॥
 બ્યાકુલ કટકુ કીન્હ ઘનનાદા । પુનિ ભા પ્રગટ કહઇ દુર્બાદા ॥
 જામવંત કહ ખલ રહુ ઠાઢઃં । સુનિ કરિ તાહિ ક્રોધ અતિ બાઢઃં ॥
 બૂઢઃં જાનિ સઠ છાંડઃં ઠેઠ તોહી । લાગેસિ અધમ પચારૈ મોહી ॥
 અસ કહિ તરલ ત્રિસૂલ ચલાયો । જામવંત કર ગહિ સોઇ ધાયો ॥
 મારિસિ મેઘનાદ કે છાતી । પરા ભૂમિ ઘુર્મિત સુરઘાતી ॥
 પુનિ રિસાન ગહિ ચરન ફિરાયો । મહિ પછારિ નિજ બલ દેખરાયો ॥
 બર પ્રસાદ સો મરઇ ન મારા । તબ ગહિ પદ લંકા પર ડારા ॥
 ઇહાં દેવરિષિ ગરુડઃં પઠાયો । રામ સમીપ સપદિ સો આયો ॥

દો. બગપતિ સબ ધરિ ખાએ માયા નાગ બરૂથ ।

માયા બિગત ભએ સબ હરષે બાનર જૂથ । ૭૪(ક) ॥

ગહિ ગિરિ પાદપ ઉપલ નખ ધાએ કીસ રિસાઇ ।

ચલે તમીચર બિકલતર ગઢઃં પર ચઢઃં પરાઇ ॥ ૭૪(ખ) ॥

મેઘનાદ કે મુરછા જાગી । પિતહિ બિલોકિ લાજ અતિ લાગી ॥
 તુરત ગયઉ ગિરિબર કંદરા । કરૈ અજય મખ અસ મન ધરા ॥
 ઇહાં બિભીષન મંત્ર બિચારા । સુનહુ નાથ બલ અતુલ ઉદારા ॥
 મેઘનાદ મખ કરઇ અપાવન । ખલ માયાવી દેવ સતાવન ॥
 જૈ પ્રભુ સિદ્ધ હોઇ સો પાઇહિ । નાથ બેગિ પુનિ જીતિ ન જાઇહિ ॥
 સુનિ રઘુપતિ અતિસય સુખ માના । બોલે અંગદાદિ કપિ નાના ॥

लछिमन संग जालु सब भाए। करहु बिधंस जग्य कर जाए ॥
 तुम्ह लछिमन मारेहु रन ओडी। देपि सभय सुर दुष अति मोडी ॥
 मारेहु तेहि बल बुद्धि उपाए। जेहिं छीजै निसियर सुनु भाए ॥
 जामवंत सुग्रीव बिभीषन। सेन समेत रडेहु तीनिउ जन ॥
 जब रघुबीर दीन्हि अनुसासन। कटि निषंग कसि साजि सरासन ॥
 प्रभु प्रताप उर धरि रनधीरा। बोले धन एव गिरा गँभीरा ॥
 जौं तेहि आजु बर्षे बिनु आवौं। तौ रघुपति सेवक न कडावौं ॥
 जौं सत संकर करहिं सडाए। तदपि उतउँ रघुबीर दोडाए ॥

दो. रघुपति चरन नाए सिरु चलेउ तुरंत अनंत।

अंगद नील मयंद नल संग सुभट उनुमंत ॥ ७५ ॥

जाए कपिन्ह सो देषा बैसा। आहुति देत रुधिर अरु लैसा ॥
 कीन्ह कपिन्ह सब जग्य बिधंसा। जब न उठए तब करहिं प्रसंसा ॥
 तदपि न उठए धरेन्हि कय जाए। लातन्हि उति उति चले पराए ॥
 लै त्रिसूल धावा कपि भागे। आये जई रामानुज आगे ॥
 आवा परम डोध कर मारा। गर्ज घोर रव बारहिं बारा ॥
 कोडपि मरुतसुत अंगद धाये। उति त्रिसूल उर धरनि गिराये ॥
 प्रभु कळ छाँडेसि सूल प्रयंदा। सर उति कृत अनंत जुग भंदा ॥
 उठि बडोरि मारुति जुबराजा। उतहिं कोडपि तेहि धाउ न बाजा ॥
 ह्दरे बीर रिपु मरए न मारा। तब धावा करि घोर चिकारा ॥
 आवत देपि कुह्य जनु काला। लछिमन छाँडे बिसिष कराला ॥
 देपेसि आवत पबि सम बाना। तुरत लयउ भल अंतरधाना ॥
 बिबिध बेष धरि करए लराए। कबहुँक प्रगट कबहुँ दुरि जाए ॥
 देपि अजय रिपु उरपे कीसा। परम कुह्य तब लयउ अडीसा ॥
 लछिमन मन अस मंत्र दृढावा। ऐहि पापिहि मै बहुत जेलावा ॥
 सुमिरि कोसलाधीस प्रतापा। सर संधान कीन्ह करि दापा ॥
 छाँडे बान माऊ उर लाग्गा। मरती बार कपटु सब त्याग्गा ॥

दो. रामानुज कळ रामु कळ अस कलि छाँडेसि प्रान।

धन्य धन्य तव जननी कळ अंगद उनुमान ॥ ७६ ॥

बिनु प्रयास उनुमान उठायो। लंका द्वार राप्ति पुनि आयो ॥
 तासु मरन सुनि सुर गंधर्वा। यढःि बिमान आये नल सर्वा ॥

બરષિ સુમન દુંદુભી બજાવહિં । શ્રીરઘુનાથ બિમલ જસુ ગાવહિં ॥
 જય અનંત જય જગદાધારા । તુમ્હ પ્રભુ સબ દેવન્હિ નિસ્તારા ॥
 અસ્તુતિ કરિ સુર સિદ્ધ સિધાએ । લછિમન કૃપાસિન્ધુ પહિં આએ ॥
 સુત બધ સુના દસાનન જબહી । મુરુછિત ભયઉ પરેઉ મહિ તબહી ॥
 મંદોદરી રુદન કર ભારી । ઉર તાડ઼ન બહુ ભાંતિ પુકારી ॥
 નગર લોગ સબ બ્યાકુલ સોચા । સકલ કહહિં દસકંધર પોચા ॥

દો. તબ દસકંઠ બિબિધ બિધિ સમુઝાઈ સબ નારિ ।

નસ્વર રૂપ જગત સબ દેખહુ હૃદયં બિચારિ ॥ ૭૭ ॥

તિન્હહિ ગ્યાન ઉપદેસા રાવન । આપુન મંદ કથા સુભ પાવન ॥
 પર ઉપદેસ કુસલ બહુતેરે । જે આચરહિં તે નર ન ઘનેરે ॥
 નિસા સિરાનિ ભયઉ ભિનુસારા । લગે ભાલુ કપિ ચારિહું દ્વારા ॥
 સુભટ બોલાઈ દસાનન બોલા । રન સન્મુખ જા કર મન ડોલા ॥
 સો અબહીં બરુ જાઉ પરાઈ । સંજુગ બિમુખ ભઅં ન ભલાઈ ॥
 નિજ ભુજ બલ મૈં બચરુ બઢ઼ાવા । દેહઉ ઉતરુ જો રિપુ ચઢ઼િ આવા ॥
 અસ કહિ મરુત બેગ રથ સાજા । બાજે સકલ જુઝાઉ બાજા ॥
 ચલે બીર સબ અતુલિત બલી । જનુ કજ્જલ કે આંધી ચલી ॥
 અસગુન અમિત હોહિં તેહિ કાલા । ગનઈ ન ભુજબલ ગર્ભ બિસાલા ॥

છં. અતિ ગર્ભ ગનઈ ન સગુન અસગુન સ્ત્રવહિં આયુધ હાથ તે ।

ભટ ગિરત રથ તે બાજિ ગજ ચિક્કરત ભાજહિં સાથ તે ॥

ગોમાય ગીઘ કરાલ ખર સ્વ સ્વાન બોલહિં અતિ ઘને ।

જનુ કાલદૂત ઉલૂક બોલહિં બચન પરમ ભયાવને ॥

દો. તાહિ કિ સંપતિ સગુન સુભ સપનેહું મન બિશ્રામ ।

ભૂત દ્રોહ રત મોહબસ રામ બિમુખ રતિ કામ ॥ ૭૮ ॥

ચલેઉ નિસાચર કટકુ અપારા । ચતુરંગિની અની બહુ ધારા ॥
 બિબિધ ભાંતિ બાહન રથ જાના । બિપુલ બરન પતાક ધ્વજ નાના ॥
 ચલે મત્ત ગજ જૂથ ઘનેરે । પ્રાબિટ જલદ મરુત જનુ પ્રેરે ॥
 બરન બરદ બિરદૈત નિકાયા । સમર સૂર જાનહિં બહુ માયા ॥
 અતિ બિચિત્ર બાહિની બિરાજી । બીર બસંત સેન જનુ સાજી ॥
 ચલત કટક દિગસિધુર ડગહી । છુભિત પયોધિ કુધર ડગમગહી ॥
 ઉઠી રેનુ રબિ ગયઉ છપાઈ । મરુત થકિત બસુધા અકુલાઈ ॥

पनव निसान घोर रव बाजलिं । प्रलय समय के घन जनु गाजलिं ॥
 भेरि नहीरि बाज सडनाई । मारु राग सुभट सुभटाई ॥
 डेडरि नाद भीर सब करडीं । निज निज बल पौरुष उख्यरडीं ॥
 कडछ दसानन सुनडु सुभट्टा । मईडु भालु कपिन्ड के ठट्टा ॥
 डौं मारिडुँ लूप द्वौ भाई । अस कलि सन्मुख झौज रेंगाई ॥
 यड सुधि सकल कपिन्ड जब पाई । धाये करि रघुभीर दौडाई ॥

छं. धाये बिसाल कराल मईकट भालु काल समान ते ।
 मानडुँ सपख्य उडःांलिं लूधर बृंह नाना बान ते ॥
 नभ दसन सैल मडाडुमायुध सबल संक न मानडीं ।
 जय राम रावन मत्त गज मृगराज सुजसु बभानडीं ॥

दो. दूडु दिसि जय जयकार करि निज निज जोरी जानि ।
 भिरे भीर छत रामलि उत रावनलि बभानि ॥ ७८ ॥

रावनु रथी बिरथ रघुभीरा । दैपि बिभीषन भयउ अधीरा ॥
 अधिक प्रीति मन भा सदैडा । बंदि यरन कड सखित सनेडा ॥
 नाथ न रथ नलिं तन पद त्राना । डेडि बिधि जितब भीर बलवाना ॥
 सुनडु सभा कड कृपानिधाना । जेहिं जय डोछ सो ख्यंदन आना ॥
 सौरज धीरज तेडि रथ याका । सत्य सील दृढः ध्वजा पताका ॥
 बल बिबेक दम परछित घोरे । छमा कृपा समता रजु जोरे ॥
 छस लजनु सारथी सुजाना । बिरति यर्म संतोष कृपाना ॥
 दान परसु बुधि सक्ति प्रयंडःां । बर बिग्यान कठिन कोटंडा ॥
 अमल अयल मन त्रोन समाना । सम जम नियम सिवीमुख नाना ॥
 कवय अत्तेदं बिप्र गुर पूजा । अेडि सम बिजय उपाय न दूजा ॥
 सभा धर्ममय अस रथ जाके । ज़तन कळं न कतडुँ रिपु ताके ॥

दो. मडा अजय संसार रिपु ज़ति सकछ सो भीर ।
 जाके अस रथ डोछ दृढः सुनडु सभा मतिधीर ॥ ८०(क) ॥

सुनि प्रभु बयन बिभीषन डरषि गडे पद कंज ।
 अेडि मिस मोडि उपदेसेडु राम कृपा सुभ पुंज ॥ ८०(ख) ॥

उत पयार दसकंधर छत अंगद डनुमान ।

वरत निसाचर भालु कपि करि निज निज प्रभु आन ॥ ८०(ग) ॥

सुर ब्रह्मादि सिद्ध मुनि नाना । दैभत रन नभ यडःे बिमाना ॥

હમલૂ ઉમા રહે તેહિ સંગા । દેખત રામ ચરિત રન રંગા ॥
 સુભટ સમર રસ દુહુ દિસિ માતે । કપિ જયસીલ રામ બલ તાતે ॥
 એક એક સન ભિરહિં પચારહિં । એકનહ એક મદિં મહિ પારહિં ॥
 મારહિં કાટહિં ધરહિં પછારહિં । સીસ તોરિ સીસનહ સન મારહિં ॥
 ઉદર બિદારહિં ભુજા ઉપારહિં । ગહિ પદ અવનિ પટકિ ભટ ડારહિં ॥
 નિસિચર ભટ મહિ ગાડઃહિ ભાલૂ । ઊપર ઢારિ દેહિં બહુ બાલૂ ॥
 બીર બલિમુખ જુદ્ધ બિરુદ્ધે । દેખિઅત બિપુલ કાલ જનુ કુદ્ધે ॥

છ. કુદ્ધે કૃતાંત સમાન કપિ તન સ્ત્રવત સોનિત રાજહીં ।
 મદિંહિં નિસાચર કટક ભટ બલવંત ધન જિમિ ગાજહીં ॥
 મારહિં ચપેટનિહ ડાટિ દાતનહ કાટિ લાતનહ મીજહીં ।
 ચિક્કરહિં મર્કટ ભાલુ છલ બલ કરહિં જેહિં ખલ છીજહીં ॥
 ધરિ ગાલ ફારહિં ઉર બિદારહિં ગલ અંતાવરિ મેલહીં ।
 પ્રહલાદપતિ જનુ બિબિધ તનુ ધરિ સમર અંગન ખેલહીં ॥
 ધરુ મારુ કાટુ પછારુ ઘોર ગિરા ગગન મહિ ભરિ રહી ।
 જય રામ જો તૂન તે કુલિસ કર કુલિસ તે કર તૂન સહી ॥

દો. નિજ દલ બિચલત દેખેસિ બીસ ભુજાં દસ ચાપ ।
 રથ ચઢઃિ ચલેઉ દસાનન ફિરહુ ફિરહુ કરિ દાપ ॥ ૮૧ ॥

ધાયઉ પરમ કુદ્ધ દસકંધર । સન્મુખ ચલે હૂહ દૈ બંદર ॥
 ગહિ કર પાદપ ઉપલ પહારા । ડારેનિહ તા પર એકહિં બારા ॥
 લાગહિં સૈલ બજ તન તાસૂ । ખંડ ખંડ હોઇ ફૂટહિં આસૂ ॥
 ચલા ન અચલ રહા રથ રોપી । રન દુર્મદ રાવન અતિ કોપી ॥
 ઇત ઉત ઝપટિ દપટિ કપિ જોધા । મદે લાગ ભયઉ અતિ ક્રોધા ॥
 ચલે પરાઇ ભાલુ કપિ નાના । ત્રાહિ ત્રાહિ અંગદ હનુમાના ॥
 પાહિ પાહિ રઘુબીર ગોસાઈ । ચહ ખલ ખાઇ કાલ કી નાઈ ॥
 તેહિ દેખે કપિ સકલ પરાને । દસહું ચાપ સાચક સંધાને ॥

છ. સંધાનિ ધનુ સર નિકર છાડઃેસિ ઉરગ જિમિ ઉડઃિ લાગહીં ।
 રહે પૂરિ સર ધરની ગગન દિસિ બિદસિ કહું કપિ ભાગહીં ॥
 ભયો અતિ કોલાહલ બિકલ કપિ દલ ભાલુ બોલહિં આતુરે ।
 રઘુબીર કરુના સિંધુ આરત બંધુ જન રચ્છક હરે ॥

દો. નિજ દલ બિકલ દેખિ કટિ કસિ નિષંગ ધનુ હાય ।

लछिमन यले कुम्ह्र डोछ नाछ राम पद माथ ॥ ८२ ॥

रे भल का मारसि कपि भालू । मोछि बिलोकु तोर मै कालू ॥
 भोजत रछेउँ तोछि सुतधाती । आजु निपाति जुऽःावउँ छाती ॥
 अस कछि छाऽःेसि भान प्रयंऽ । लछिमन डिअे सकल सत भंऽ ॥
 कोटिन्ड आयुध रावन डारे । तिल प्रवान करि काटि निवारे ॥
 पुनि निज भानन्ड कीन्ड प्रडारा । स्थंद्नु भंजि सारथी मारा ॥
 सत सत सर मारे दस भाला । गिरि सृगन्ड जनु प्रबिसलिं ब्याला ॥
 पुनि सत सर मारा उर माडी । परेउ धरनि तल सुधि कछु नाडी ॥
 उठा प्रबल पुनि मुरुछा जागी । छाऽःिसि ब्रह्म दीन्डि जो साँगी ॥

छं. सो ब्रह्म दत्त प्रयंऽ सक्ति अनंत उर लागी सडी ।
 पर्यो भीर बिकल उठाव दसमुभ अतुल बल मडिमा रडी ॥
 ब्रह्मांड भवन बिराज जाके अेक सिर जिमि रज कनी ।
 तेछि यउ उठावन मूढः रावन जान नछि त्रिभुअन धनी ॥

दो. दैभि पवनसुत धायउ भोलत बयन कठोर ।
 आवत कपिछि उन्चो तेछि मुष्टि प्रडार प्रधोर ॥ ८३ ॥

जानु टेकि कपि भूमि न गिरा । उठा साँभारि बडुत रिस भरा ॥
 मुठिका अेक ताछि कपि मारा । परेउ सैल जनु बज प्रडारा ॥
 मुरुछा गै बडोरि सो जागा । कपि बल बिपुल सराडन लागा ॥
 धिग धिग मम पौरुष धिग मोडी । जौ तै जिअत रछेसि सुरद्रोडी ॥
 अस कछि लछिमन कडुँ कपि ल्यायो । दैभि दसानन बिसमय पायो ॥
 कड रघुभीर समुजु जिअँ भ्राता । तुम्ह कृतांत भरथक सुर त्राता ॥
 सुनत बयन उठि बैठ कृपाला । गछ गगन सो सकति करावा ॥
 पुनि कोदंड भान गछि धाअे । रिपु सन्मुभ अति आतुर आअे ॥

छं. आतुर बडोरि बिभंजि स्थंदन सूत छति ब्याकुल डियो ।
 गिर यो धरनि दसकंधर बिकलतर भान सत बेधयो छियो ॥
 सारथी दूसर धालि रथ तेछि तुरत लंका वै गयो ।
 रघुभीर बंधु प्रताप पुंज बडोरि प्रभु यरनन्डि नयो ॥

दो. उछाँ दसानन जागि करि करै लाग कछु जग्य ।
 राम बिरोध बिजय यउ सठ उठ अस अति अग्य ॥ ८४ ॥

छाँ बिलीषन सब सुधि पाछ । सपदि जाछ रघुपतिछि सुनाछ ॥

નાથ કરઇ રાવન એક જાગા । સિદ્ધ ભચ્ચૈં નહિં મરિહિ અભાગા ॥
 પઠવહુ નાથ બેગિ ભટ બંદર । કરહિં બિધંસ આવ દસકંધર ॥
 પ્રાત હોત પ્રભુ સુભટ પઠાએ । હનુમદાદિ અંગદ સબ ધાએ ॥
 કૌતુક કૂદિ ચઢ઼્ે કપિ લંકા । પૈઠે રાવન ભવન અસંકા ॥
 જગ્ય કરત જબહીં સો દેખા । સકલ કપિન્હ ભા કોધ બિસેષા ॥
 રન તે નિલજ ભાજિ ગૃહ આવા । ઇહાં આઇ બક ધ્યાન લગાવા ॥
 અસ કહિ અંગદ મારા લાતા । ચિતવ ન સઠ સ્વાસ્થ મન રાતા ॥

ઇ. નહિં ચિતવ જબ કરિ કોપ કપિ ગહિ દસન લાતન્હ મારહીં ।
 ધરિ કેસ નારિ નિકારિ બાહેર તેડતિદીન પુકારહીં ॥
 તબ ઉઠેઉ ક્રુદ્ધ કૃતાંત સમ ગહિ ચરન બાનર ડારઇ ।
 એહિ બીચ કપિન્હ બિધંસ કૃત મખ દેખિ મન મહું હારઇ ॥

દો. જગ્ય બિધંસિ કુસલ કપિ આએ રઘુપતિ પાસ ।
 ચલેઉ નિસાચર ક્રુદ્ધ હોઇ ત્યાગિ જિવન કૈ આસ ॥ ૮૫ ॥

ચલત હોહિં અતિ અસુભ ભયંકર । બૈઠહિં ગીધ ઉડ઼્ાઇ સિરન્હ પર ॥
 ભયઉ કાલબસ કાહુ ન માના । કહેસિ બજાયહુ જુદ્ધ નિસાના ॥
 ચલી તમીચર અની અપારા । બહુ ગજ રથ પદાતિ અસવારા ॥
 પ્રભુ સન્મુખ ધાએ ખલ કૈસેં । સલભ સમૂહ અનલ કહું જૈસેં ॥
 ઇહાં દેવતન્હ અસ્તુતિ કીન્હી । દારુન બિપતિ હમહિ એહિં દીન્હી ॥
 અબ જનિ રામ ખેલાવહુ એહી । અતિસય દુષ્પિત હોતિ બૈદેહી ॥
 દેવ બચન સુનિ પ્રભુ મુસકાના । ઉઠિ રઘુબીર સુધારે બાના ।
 જટા જૂટ દૃઢ઼્ે બાપૈ માથે । સોહહિં સુમન બીચ બિચ ગાથે ॥
 અરુન નચન બારિદ તનુ સ્થામા । અખિલ લોક લોચનાભિરામા ॥
 કટિતટ પરિકર કસ્યો નિષંગા । કર કોદંડ કઠિન સારંગા ॥

ઇ. સારંગ કર સુંદર નિષંગ સિલીમુખાકર કટિ કસ્યો ।
 ભુજદંડ પીન મનોહરાયત ઉર ધરાસુર પદ લસ્યો ॥
 કહ દાસ તુલસી જબહિં પ્રભુ સર ચાપ કર ફેરન લગે ।
 બ્રહ્માંડ દિગ્ગજ કમઠ અહિ મહિ સિંધુ ભૂધર ડગમગે ॥

દો. સોભા દેખિ હરષિ સુર બરષહિં સુમન અપાર ।
 જય જય જય કરુનાનિધિ ઇબિ બલ ગુન આગાર ॥ ૮૬ ॥

એહીં બીચ નિસાચર અની । કસમસાત આઇ અતિ ધની ।

દેખિ ચલે સન્મુખ કપિ ભટ્ટા । પ્રલયકાલ કે જનુ ઘન ઘટ્ટા ॥
 બહુ કૃપાન તરવારિ ચમકલિં । જનુ દહ્ન દિસિ દામિનીં દમકલિં ॥
 ગજ રથ તુરગ ચિકાર કઠોરા । ગર્જલિં મનહું બલાહક ઘોરા ॥
 કપિ લંગૂર બિપુલ નભ છાએ । મનહું ઇંદ્રધનુ ઉએ સુહાએ ॥
 ઉઠઇ ધૂરિ માનહું જલધારા । બાન બુંદ ભૈ બૃષ્ટિ અપારા ॥
 દુહું દિસિ પર્બત કરલિં પ્રહારા । બજપાત જનુ બારલિં બારા ॥
 રઘુપતિ કોડપિ બાન ઝરિ લાઈ । ધાયલ ભૈ નિસિચર સમુદાઈ ॥
 લાગત બાન બીર ચિક્કરહીં । ઘુર્મિ ઘુર્મિ જહ્ન તહ્ન મહિ પરહીં ॥
 સ્ત્રવલિં સૈલ જનુ નિર્જર ભારી । સોનિત સરિ કાદર ભયકારી ॥

ઇ. કાદર ભયંકર રુધિર સરિતા ચલી પરમ અપાવની ।
 દોઉ કૂલ દલ રથ રેત ચક્ર અબર્ત બહતિ ભયાવની ॥
 જલ જંતુગજ પદચર તુરગ ખર બિબિધ બાહન કો ગને ।
 સર સક્તિ તોમર સર્પ ચાપ તરંગ ચર્મ કમઠ ઘને ॥

દો. બીર પરલિં જનુ તીર તરુ મજ્જા બહુ બહ રૂને ।
 કાદર દેખિ ડરલિં તહ્ન સુભટન્હ કે મન ચેન ॥ ૮૭ ॥

મજ્જાહિ ભૂત પિસાચ બેતાલા । પ્રમથ મહા ઝોટિંગ કરાલા ॥
 કાક કંક લૈ ભુજા ઉડ઼ાહીં । એક તે છીનિ એક લૈ ખાહીં ॥
 એક કહલિં ઐસિઉ સૌંઘાઈ । સઠહુ તુમ્હાર દરિદ્ર ન જાઈ ॥
 કહ્નરત ભટ ધાયલ તટ ગિરે । જહ્ન તહ્ન મનહું અર્ધજલ પરે ॥
 ખૈચલિં ગીઘ આંત તટ ભએ । જનુ બંસી ખેલત ચિત દએ ॥
 બહુ ભટ બહલિં ચઢ઼્ે ખગ જાહીં । જનુ નાવરિ ખેલલિં સરિ માહીં ॥
 જોગિનિ ભરિ ભરિ ખપ્પર સંચલિં । ભૂત પિસાચ બધૂ નભ નંચલિં ॥
 ભટ કપાલ કરતાલ બજાવલિં । ચામુંડા નાના બિધિ ગાવલિં ॥
 જંબુક નિકર કટકટ કટ્ટલિં । ખાહિ હુઆલિં અઘાહિ દપટ્ટલિં ॥
 કોટિન્હ રુંડ મુંડ બિનુ ડોલ્લલિં । સીસ પરે મહિ જય જય બોલ્લલિં ॥

ઇ. બોલ્લલિં જો જય જય મુંડ રુંડ પ્રચંડ સિર બિનુ ધાવહીં ।
 ખપ્પરિન્હ ખગ્ગ અલુજ્જિઝ જુજ્જલિં સુભટ ભટન્હ ઢહાવહીં ॥
 બાનર નિસાચર નિકર મદ્દલિં રામ બલ દર્પિત ભએ ।
 સંગ્રામ અંગન સુભટ સોવલિં રામ સર નિકરન્હિ હએ ॥

દો. રાવન હૃદયં બિચારા ભા નિસિચર સંઘાર ।

મૈં અકેલ કપિ ભાલુ બહુ માયા કરૌં અપાર ॥ ૮૮ ॥

દેવન્હ પ્રભુહિ પચાદૈં દેખા । ઉપજા ઉર અતિ છોભ બિસેષા ॥
સુરપતિ નિજ રથ તુરત પઠાવા । હરષ સહિત માતલિ લૈ આવા ॥
તેજ પુંજ રથ દિવ્ય અનૂપા । હરષિ ચઢ્ઠે કોસલપુર ભૂપા ॥
ચંચલ તુરગ મનોહર ચારી । અજર અમર મન સમ ગતિકારી ॥
રથારૂઢઃ રઘુનાથહિ દેખી । ધાએ કપિ બલુ પાઇ બિસેષી ॥
સહી ન જાઇ કપિન્હ કે મારી । તબ રાવન માયા બિસ્તારી ॥
સો માયા રઘુબીરહિ બાંચી । લછિમન કપિન્હ સો માની સાંચી ॥
દેખી કપિન્હ નિસાચર અની । અનુજ સહિત બહુ કોસલધની ॥

છં. બહુ રામ લછિમન દેખિ મર્કટ ભાલુ મન અતિ અપડરે ।
જનુ ચિત્ર લિખિત સમેત લછિમન જહું સો તહું ચિતવહિં ખરે ॥
નિજ સેન ચકિત બિલોકિ હંસિ સર ચાપ સજિ કોસલ ધની ।
માયા હરી હરિ નિમિષ મહું હરષી સકલ મર્કટ અની ॥

દો. બહુરિ રામ સબ તન ચિતઇ બોલે બચન ગંભીર ।
દ્રંદજુદ્ધ દેખહુ સકલ શ્રમિત ભએ અતિ બીર ॥ ૮૯ ॥

અસ કહિ રથ રઘુનાથ ચલાવા । બિપ્ર ચરન પંકજ સિરુ નાવા ॥
તબ લંકેસ ક્રોધ ઉર છાવા । ગર્જત તર્જત સન્મુખ ધાવા ॥
જીતેહુ જે ભટ સંજુગ માર્ડી । સુનુ તાપસ મૈં તિન્હ સમ નાર્ડી ॥
રાવન નામ જગત જસ જાના । લોકપ જાકે બંદીખાના ॥
ખર દૂષન બિરાધ તુમ્હ મારા । બધેહુ બ્યાધ ઇવ બાલિ બિચારા ॥
નિસિચર નિકર સુભટ સંઘારેહુ । કુંભકરન ધનનાદહિ મારેહુ ॥
આજુ બચરુ સબુ લેઉં નિબાહી । જૌં રન ભૂપ ભાજિ નહિં જાહી ॥
આજુ કરઉં ખલુ કાલ હવાલે । પરેહુ કઠિન રાવન કે પાલે ॥
સુનિ દુર્બચન કાલબસ જાના । બિહંસિ બચન કહ કૃપાનિધાના ॥
સત્ય સત્ય સબ તવ પ્રભુતાઇ । જલ્પસિ જનિ દેખાઉ મનુસાઇ ॥

છં. જનિ જલ્પના કરિ સુજસુ નાસહિ નીતિ સુનહિ કરહિ છમા ।
સંસાર મહું પૂરુષ ત્રિબિધ પાટલ રસાલ પનસ સમા ॥
એક સુમનપ્રદ એક સુમન ફલ એક ફલઇ કેવલ લાગહી ।
એક કહહિં કહહિં કરહિં અપર એક કરહિં કહત ન બાગહી ॥

દો. રામ બચન સુનિ બિહંસા મોહિ સિખાવત ગ્યાન ।

अथरु करत नहिं तब उरे अब लागे प्रिय प्रान ॥ ९० ॥

कहि दुर्भयन कुध्द दसकंधर। कुलिस समान लाग छाँडै सर ॥
 नानाकार सिलीमुप धाये। दिसि अरु बिदिस गगन मलि छाये ॥
 पावक सर छाँडै उ रघुबीरा। छन महुँ जरे निसायर तीरा ॥
 छाँडै सि तीब्र सक्ति पिसिआए। बान संग प्रभु हेरि यलाए ॥
 कोटिक यक तिसूल पभारै। बिनु प्रयास प्रभु काटि निवारै ॥
 निहल डोहिं रावन सर कैसैं। भल के सकल मनोरथ जैसैं ॥
 तब सत बान सारथी मारेसि। परेउ भूमि जय राम पुकारेसि ॥
 राम कृपा करि सूत उठावा। तब प्रभु परम क्रोध कहुँ पावा ॥

छं. भये कुध्द जुध्द बिरुध्द रघुपति त्रोन सायक कसमसे।
 कोदंड धुनि अति खंड सुनि मनुजाए सब मारुत असे ॥
 मँदोदरी उर कं प कं पति कमठ भू भूधर त्रसे।
 शिक्करहिं दिग्गज दसन गडि मडि देषि कौतुक सुर डँसे ॥

दो. तानेउ थाप श्रवन लागि छाँडै बिसिभ कराल।
 राम मारगन गन यले लडलडात जनु ब्याल ॥ ९१ ॥

यले बान सपख्ख जनु उरगा। प्रथमहिं डतेउ सारथी तुरगा ॥
 रथ बिभंजि डति केतु पताका। गर्जा अति अंतर बल थाका ॥
 तुरत आन रथ यढ्कि पिसिआना। अस्त्र सस्त्र छाँडै सि बिधि नाना ॥
 बिहल डोहिं सब उधम ताके। जिमि परद्रोह निरत मनसा के ॥
 तब रावन दस सूल यलावा। बाजि यारि मडि मारि गिरावा ॥
 तुरग उठाए कोऽपि रघुनायक। जैसि सरासन छाँडै सायक ॥
 रावन सिर सरोज बनथारी। यलि रघुबीर सिलीमुप धारी ॥
 दस दस बान बाल दस मारे। निसरि गये यले रुधिर पनारे ॥
 स्त्रवत रुधिर धायउ बलवाना। प्रभु पुनि कृत धनु सर संधाना ॥
 तीस तीर रघुबीर पभारे। भुजन्डि समेत सीस मडि पारे ॥
 काटतडीं पुनि भये नबीने। राम बडोरि भुजा सिर छीने ॥
 प्रभु बडु बार बाहु सिर डये। कटत ञटिति पुनि नूतन भये ॥
 पुनि पुनि प्रभु काटत भुज सीसा। अति कौतुकी कोसलाधीसा ॥
 रडे छाए नभ सिर अरु बाहु। मानहुँ अमित केतु अरु राहु ॥

छं. जनु राहु केतु अनेक नभ पथ स्त्रवत सोनित धावडीं।

રઘુબીર તીર પ્રચંડ લાગણિ ભૂમિ ગિરન ન પાવહી ॥
એક એક સર સિર નિકર છેદે નભ ઉડત ઇમિ સોહહી ॥
જનુ કોડપિ દિનકર કર નિકર જહૂં તહૂં બિધુતુદ પોહહી ॥

દો. જિમિ જિમિ પ્રભુ હર તાસુ સિર તિમિ તિમિ હોહિ અપાર ॥
સેવત બિષય બિબર્ધ જિમિ નિત નિત નૂતન માર ॥ ૯૨ ॥

દસમુખ દેખિ સિરન્હ કૈ બાઢ્ી ॥ બિસરા મરન ભઈ રિસ ગાઢ્ી ॥
ગર્જેઉ મૂઢ્ે મહા અભિમાની ॥ ધાયઉ દસહુ સરાસન તાની ॥
સમર ભૂમિ દસકંધર કોપ્યો ॥ બરષિ બાન રઘુપતિ રથ તોપ્યો ॥
દંડ એક રથ દેખિ ન પરેહો ॥ જનુ નિહાર મહૂં દિનકર દુરેહો ॥
હાહાકાર સુરન્હ જબ કીન્હા ॥ તબ પ્રભુ કોડપિ કારમુક લીન્હા ॥
સર નિવારિ રિપુ કે સિર કાટે ॥ તે દિસિ બિદિસ ગગન મહિ પાટે ॥
કાટે સિર નભ મારગ ધાવહિ ॥ જય જય ધુનિ કરિ ભય ઉપજાવહિ ॥
કહૂં લછિમન સુગ્રીવ કપીસા ॥ કહૂં રઘુબીર કોસલાધીસા ॥

છં. કહૂં રામુ કહિ સિર નિકર ધાએ દેખિ મર્કટ ભજિ ચલે ॥
સંધાનિ ધનુ રઘુબંસમનિ હૂંસિ સરન્હે સિર બેધે ભલે ॥
સિર માલિકા કર કાલિકા ગહિ બુંદ બુંદન્હે બહુ મિલી ॥
કરિ રુધિર સરિ મજજનુ મનહૂં સંગ્રામ બટ પૂજન ચલી ॥

દો. પુનિ દસકંઠ કુહ્દ હોઇ છાંડ્ી સક્તિ પ્રચંડ ॥
ચલી બિભીષન સન્મુખ મનહૂં કાલ કર દંડ ॥ ૯૩ ॥

આવત દેખિ સક્તિ અતિ ધોરા ॥ પ્રનતારતિ ભંજન પન મોરા ॥
તુરત બિભીષન પાછેં મેલા ॥ સન્મુખ રામ સહેઉ સોઇ સેલા ॥
લાગિ સક્તિ મુરુછા કછુ ભઈ ॥ પ્રભુ કૃત ખેલ સુરન્હ બિકલઈ ॥
દેખિ બિભીષન પ્રભુ શ્રમ પાયો ॥ ગહિ કર ગદા કુહ્દ હોઇ ધાયો ॥
રે કુભાગ્ય સઠ મંદ કુબુદ્ધે ॥ તેં સુર નર મુનિ નાગ બિરુદ્ધે ॥
સાદર સિવ કહૂં સીસ ચઢ્ેાએ ॥ એક એક કે કોટિન્હ પાએ ॥
તેહિ કારન ખલ અબ લગિ બાંચ્યો ॥ અબ તવ કાલુ સીસ પર નાચ્યો ॥
રામ બિમુખ સઠ ચહસિ સંપદા ॥ અસ કહિ હનેસિ માઝ ઉર ગદા ॥

છં. ઉર માઝ ગદા પ્રહાર ધોર કઠોર લાગત મહિ પર યો ॥
દસ બદન સોનિત સ્રવત પુનિ સંભારિ ધાયો રિસ ભર્ યો ॥
દ્રૌ ભિરે અતિબલ મલ્લજુહ્દ બિરુહ્દ એકુ એકહિ હનૈ ॥

रघुबीर बल दर्पित बिभीषनु घालि नहिं ता कहुँ गनै ॥

दो. उमा बिभीषनु रावनहि सन्मुभ चितव कि काठ ।

सो अब बिरत काल ज्यो श्रीरघुबीर प्रभाउ ॥ ८४ ॥

दोषा श्रमित बिभीषनु भारी । धायउ डनूमान गिरि धारी ॥

रथ तुरंग सारथी निपाता । हृदय माज तेहि मारेसि लाता ॥

हाठ् रछा अति कंपित गाता । गयउ बिभीषनु जहुँ जनत्राता ॥

पुनि रावन कपि छतेउ पयारी । यलेउ गगन कपि पूँछ पसारी ॥

गलिसि पूँछ कपि सलित उडःाना । पुनि छिरि बिरेउ प्रबल डनुमाना ॥

लरत अकास जुगल सम जोधा । अकडि अकु डनत करि डोधा ॥

सोडलिं नभ छल बल बडु करडी । कज्जल गिरि सुमेरु जनु लरडी ॥

बुधि बल निसिचर परछ न पार यो । तब मारुत सुत प्रभु संभार यो ॥

छं. संभारि श्रीरघुबीर धीर पयारि कपि रावनु डन्यो ।

मडि परत पुनि उठि लरत देवन्ड जुगल कहुँ जय जय बन्यो ॥

डनुमंत संकट देभि मर्कट भालु डोधातुर यले ।

रन मत्त रावन सकल सुभट प्रयंड भुज बल दलमले ॥

दो. तब रघुबीर पयारे धामे कीस प्रयंड ।

कपि बल प्रबल देभि तेहिं कीन्ड प्रगट पाषंड ॥ ८५ ॥

अंतरधान भयउ छन अेका । पुनि प्रगटे भल रुप अनेका ॥

रघुपति कटक भालु कपि जेते । जहुँ तहुँ प्रगट दसानन तेते ॥

दोषे कपिन्ड अमित दससीसा । जहुँ तहुँ भजे भालु अरु कीसा ॥

भागे भानर धरलिं न धीरा । त्राडि त्राडि लछिमन रघुबीरा ॥

दहुँ दिसि धावलिं कोटिन्ड रावन । गज्जलिं धोर कठोर भयावन ॥

उरे सकल सुर यले पराछ । जय डै आस तजहुँ अब भाछ ॥

सभ सुर जिते अेक दसकंधर । अब बडु भये तडु गिरि कंदर ॥

रछे बिरेचि संभु मुनि ग्यानी । जिन्ड जिन्ड प्रभु मडिमा कछु जानी ॥

छं. जाना प्रताप ते रछे निर्भय कपिन्ड रिपु माने डुरे ।

यले बिचलि मर्कट भालु सकल कृपाल पाडि भयातुरे ॥

डनुमंत अंगद नील नल अतिबल लरत रन बाँडुरे ।

मर्दलिं दसानन कोटि कोटिन्ड कपट भू भट अंडुरे ॥

दो. सुर भानर दोषे बिकल डँस्थो कोसवाधीस ।

सजि सारंग ओक सर उते सकल दससीस ॥ ८६ ॥

प्रभु छन महुँ माया सब काटी । जिमि रबि उअँ जाळिं तम कृाटी ॥
 रावनु अेकु देपि सुर उरषे । डिरे सुमन बडु प्रभु पर बरषे ॥
 भुज उठाठ रघुपति कपि डेरे । डिरे अेक अेकन्ड तब टेरे ॥
 प्रभु बलु पाठ भालु कपि धाये । तरल तमकि संजुग मडि आये ॥
 अस्तुति करत देवतन्डि देपे । भयउँ अेक मैँ छन्ड के लेपे ॥
 सठडु सदा तुम्ह मोर मरायल । अस कडि कोडपि गगन पर धायल ॥
 डाडाकार करत सुर भागे । भलडु जाडु कळँ मोरें आगे ॥
 देपि बिकल सुर अंगद धायो । कूटि चरन गडि भूमि गिरायो ॥

छं. गडि भूमि पार् यो लात मारू यो बालिसुत प्रभु पडिं गयो ।
 संभारि उठि दसकंठ घोर कठोर रव गजंत भयो ॥
 करि दाय थाप यठ्ाँठ दस संधानि सर बडु बरषठ ।
 डिअे सकल भट धायल भयाकुल देपि निज बल उरषठ ॥

दो. तब रघुपति रावन के सीस भुजा सर थाप ।
 काटे बडुत बढ्े पुनि जिमि तीरथ कर पाप । ८७ ॥

सिर भुज जाढ्ि देपि रिपु डेरी । भालु कपिन्ड रिस भठ घनेरी ॥
 मरत न मूढ्े कटेठि भुज सीसा । धाये कोडपि भालु भट कीसा ॥
 बालितनय मारुति नल नीला । आनरराज दुब्बिद बलसीला ॥
 ब्रिटप मडीधर करळिं प्रखारा । सोठ गिरि तरु गडि कपिन्ड सो मारा ॥
 अेक नभन्डि रिपु अपुष बिदारी । भागि यलळिं अेक लातन्ड मारी ॥
 तब नल नील सिरन्डि यढ्ि गयठि । नभन्डि लिलार बिदारत भयठि ॥
 रुधिर देपि बिषाद उर भारी । तिन्डडि धरन कडुँ भुजा पसारी ॥
 गडे न जाळिं करन्डि पर डिरडी । जनु जुग मधुप कमल बन चरडी ॥
 कोडपि कूटि द्वाँ धरेसि बडोरी । मडि पटकत भजे भुजा मरोरी ॥
 पुनि सकोप दस धनु कर लीन्डे । सरन्डि मारि धायल कपि डीन्डे ॥
 डनुमदादि मुरुछित करि बंदर । पाठ प्रदोष उरष दसकंधर ॥
 मुरुछित देपि सकल कपि बीरा । जामवंत धायठ रनधीरा ॥
 संग भालु भूधर तरु धारी । मारन लगे पयारि पयारी ॥
 भयठि कुड्ड रावन बलवाना । गडि पद मडि पटकठ भट नाना ॥
 देपि भालुपति निज दल घाता । कोडपि माळ उर मारेसि वाता ॥

छ. उर वात घात प्रयंउ लागत बिकल रथ ते मडि परा ।
 गडि भालु भीसहुँ कर मनहुँ कमलन्डि बसे निसि मधुकरा ॥
 मुरुछित बिलोडि अडोरि पद डति भालुपति प्रभु पडि गयौ ।
 निसि जानि स्थंदन धावि तेडि तब सूत जतनु करत भयो ॥

दो. मुरुछा भिगत भालु कपि सब आये प्रभु पास ।
 निसिचर सकल रावनडि घेरि रडे अति त्रास ॥ ८८ ॥

मासपारायण, छब्बीसवाँ विश्राम

तेडी निसि सीता पडि जाई । त्रिजटा कडि सब कथा सुनाई ॥
 सिर भुज बाढःि सुनत रिपु डेरी । सीता उर भठ त्रास घनेरी ॥
 मुभ मलीन उपजु मन शिंता । त्रिजटा सन बोली तब सीता ॥
 डोईडि कडा कडसि डिन माता । डेडि बिधि मरिडि बिस्व दृभदाता ॥
 रधुपति सर सिर कटेहुँ न मरई । बिधि बिपरीत चरित सब करई ॥
 मोर अभाग्य जिआवत ओडी । जेडि डौ डरि पद कमल बिछोडी ॥
 जेडि डृत कपट कनक मृग जूठा । अजहुँ सो दैव मोडि पर डूठा ॥
 जेडि बिधि मोडि दृभ दुसड सडाये । लछिमन कहुँ कट्टु बचन कडाये ॥
 रधुपति बिरड सभिष सर भारी । तडि तडि मार बार अडु मारी ॥
 अैसेहुँ दृभ जो राभ मम प्राना । सोई बिधि ताडि जिआव न आना ॥
 अडु बिधि कर बिवाप जानकी । करि करि सुरति कृपानिधान की ॥
 कड त्रिजटा सुनु राजकुमारी । उर सर लागत मरई सुरारी ॥
 प्रभु ताते उर डतई न तेडी । अेडि डे डृदयँ बसति बैदेडी ॥

छ. अेडि डे डृदयँ बस जानकी जानकी उर मम बास डै ।
 मम उदर भुअन अनेक लागत बान सब कर नास डै ॥
 सुनि बचन डरष बिषाड मन अति देप्पि पुनि त्रिजटाँ कडा ।
 अब मरिडि रिपु अेडि बिधि सुनडि सुंदरि तजडि संसय मडा ॥

दो. काटत सिर डोईडि बिकल छुटि जाईडि तव ध्यान ।
 तब रावनडि डृदय महुँ मरिडडिं रामु सुजान ॥ ८९ ॥

अस कडि अडुत भाँति समुआई । पुनि त्रिजटा निज भवन सिधाई ॥
 राम सुभाउ सुमिरि बैदेडी । उपजु बिरड बिधा अति तेडी ॥
 निसिडि ससिडि निंदति अडु भाँती । जुग सम भठ सिराति न राती ॥
 करति बिवाप मनडिं मन भारी । राम बिरडँ जानकी दृपारी ॥

જબ અતિ ભયઉ બિરહ ઉર દાહૂ । ફરકેઉ બામ નયન અરુ બાહૂ ॥
 સગુન બિચારિ ધરી મન ધીરા । અબ મિલિહલિં કૃપાલ રઘુબીરા ॥
 ઠહાં અર્ધનિસિ રાવનુ જાગા । નિજ સારથિ સન ખીઝન લાગા ॥
 સઠ રનભૂમિ છડ઼ાઈસિ મોહી । ધિગ ધિગ અધમ મંદમતિ તોહી ॥
 તેહિં પદ ગહિ બહુ બિધિ સમુઝાવા । ભૌરુ ભઞ્ઞે રથ ચઢ઼િ પુનિ ધાવા ॥
 સુનિ આગવનુ દસાનન કેરા । કપિ દલ ખરભર ભયઉ ઘનેરા ॥
 જહૂં તહૂં ભૂધર બિટપ ઉપારી । ધાએ કટકટાઇ ભટ ભારી ॥

ઇ. ધાએ જો મર્કટ બિકટ ભાલુ કરાલ કર ભૂધર ધરા ।
 અતિ કોપ કરહિં પ્રહાર મારત ભજિ ચલે રજનીચરા ॥
 બિચલાઇ દલ બલવંત કીસન્હ ઘેરિ પુનિ રાવનુ લિયો ।
 ચહૂં દિસિ ચપેટન્હિ મારિ નખન્હિ બિદારિ તનુ બ્યાકુલ કિયો ॥

દો. દેખિ મહા મર્કટ પ્રબલ રાવન કીન્હ બિચાર ।
 અંતરહિત હોઇ નિમિષ મહૂં કૃત માયા બિસ્તાર ॥ ૧૦૦ ॥

ઇ. જબ કીન્હ તેહિં પાષંડ । ભએ પ્રગટ જંતુ પ્રચંડ ॥
 બેતાલ ભૂત પિસાચ । કર ધરે ધનુ નારાય ॥ ૧ ॥
 જોગિનિ ગહે કરબાલ । એક હાથ મનુજ કપાલ ॥
 કરિ સઘ સોનિત પાન । નાચહિં કરહિં બહુ ગાન ॥ ૨ ॥
 ધરુ મારુ બોલહિં ઘોર । રહિ પૂરિ ધુનિ ચહૂં ઓર ॥
 મુખ બાઇ ધાવહિં ખાન । તબ લગે કીસ પરાન ॥ ૩ ॥
 જહૂં જાહિં મર્કટ ભાગિ । તહૂં બરત દેખહિં આગિ ॥
 ભએ બિકલ બાનર ભાલુ । પુનિ લાગ બરષૈ બાલુ ॥ ૪ ॥
 જહૂં તહૂં થકિત કરિ કીસ । ગર્જેઉ બહુરિ દસસીસ ॥
 લછિમન કપીસ સમેત । ભએ સકલ બીર અચેત ॥ ૫ ॥
 હા રામ હા રઘુનાથ । કહિ સુભટ મીજહિં હાથ ॥
 એહિ બિધિ સકલ બલ તોરિ । તેહિં કીન્હ કપટ બહોરિ ॥ ૬ ॥
 પ્રગટેસિ બિપુલ હનુમાન । ધાએ ગહે પાષાન ॥
 તિન્હ રામુ ઘેરે જાઇ । ચહૂં દિસિ બરૂથ બનાઇ ॥ ૭ ॥
 મારહુ ધરહુ જનિ જાઇ । કટકટહિં પૂંછ ઉઠાઇ ॥
 દહૂં દિસિ લંગૂર બિરાજ । તેહિં મધ્ય કોસલરાજ ॥ ૮ ॥

छं. तेहिं मध्य कोसलराज सुंदर स्याम तन सोभा लडी ।
 जनु छंद्रधनुष अनेक की बर बारि तुंग तमालडी ॥
 प्रभु देपि उरष बिषाद उर सुर बहत जय जय जय करी ।
 रघुबीर अेकहि तीर कोडपि निमेष महुँ माया डरी ॥ १ ॥
 माया बिगत कपि भालु उरषे बिटप गिरि गहि सब हुरे ।
 सर निकर छाऽे राम रावन बाहु सिर पुनि मडि गिरे ॥
 श्रीराम रावन समर चरित अनेक कल्प जो गावडीं ।
 सत सेष सारद निगम कबि तेउ तदपि पार न पावडीं ॥ २ ॥

दो. ताके गुन गन कछु कडे जडंमति तुलसीदास ।
 जिमि निज बल अनुरूप ते माछी उडंछ अकास ॥ १०१(क) ॥

काटे सिर भुज बार बडु मरत न भट लंकेस ।
 प्रभु डीऽंत सुर सिद्ध मुनि व्याकुल देपि कलेस ॥ १०१(ख) ॥

काटत बढंछि सीस समुदाछ । जिमि प्रति लाभ लोभ अधिकछ ॥
 मरछ न रिपु श्रम भयउ बिसेषा । राम बिभीषन तन तब देषा ॥
 उमा काल मर जाकीं छछ । सो प्रभु जन कर प्रीति परीछा ॥
 सुनु सरबग्य चराचर नायक । प्रनतपाल सुर मुनि सुभदायक ॥
 नाबिहुंड पियूष अस चाके । नाथ जिअत रावनु बल ताके ॥
 सुनत बिभीषन बयन कृपाला । उरषि गडे कर बान करावा ॥
 असुभ डोन लागे तब नाना । रोवछिं भर सूकाल बडु स्वाना ॥
 ओलछि भग जग आरति छेतू । प्रगट भअे नभ जडं तडं केतू ॥
 दस दिसि दाड डोन अति लागा । भयउ परब बिनु रबि उपरागा ॥
 मंदोदरि उर कंपति भारी । प्रतिमा स्त्रवछिं नयन मग भारी ॥

छं. प्रतिमा रुदछिं पबिपात नभ अति आत बड डोलति मडी ।
 बरषछिं बलाडक रुधिर क्य रज असुभ अति सक को कडी ॥
 उतपात अमित बिलोकि नभ सुर बिकल ओलछि जय जअे ।
 सुर सभय जानि कृपाल रघुपति थाप सर जोरत भअे ॥

दो. पैचि सरासन श्रवन लगि छाऽे सर अेकतीस ।
 रघुनायक सायक यले मानहुँ काल हनीस ॥ १०२ ॥

सायक अेक नाभि सर सोषा । अपर लगे भुज सिर करि रोषा ॥

લૈ સિર બાહુ ચલે નારાચા । સિર ભુજ હીન રંડ મહિ નાચા ॥
 ધરનિ ધસઇ ધર ધાવ પ્રચંડા । તબ સર હતિ પ્રભુ કૃત દુઇ ખંડા ॥
 ગર્જેઉ મરત ધોર રવ ભારી । કહાં રામુ રન હતૌં પચારી ॥
 ડોલી ભૂમિ ગિરત દસકંધર । છુભિત સિંધુ સરિ દિગ્ગજ ભૂધર ॥
 ધરનિ પરેઉ દ્વૌ ખંડ બઢ઼ાઈ । ચાપિ ભાલુ મર્કટ સમુદાઈ ॥
 મંદોદરિ આગે ભુજ સીસા । ધરિ સર ચલે જહાં જગદીસા ॥
 પ્રભિસે સબ નિષંગ મહુ જાઈ । દેખિ સુરન્હ દુંદુભી બજાઈ ॥
 તાસુ તેજ સમાન પ્રભુ આનન । હરષે દેખિ સંભુ ચતુરાનન ॥
 જય જય ધુનિ પૂરી બ્રહ્મંડા । જય રઘુબીર પ્રબલ ભુજદંડા ॥
 બરષહિ સુમન દેવ મુનિ બૃદા । જય કૃપાલ જય જયતિ મુકુંદા ॥

ઇ. જય કૃપા કંદ મુકંદ દ્વંદ હરન સરન સુખપ્રદ પ્રભો ।
 ખલ દલ બિદારન પરમ કારન કારનીક સદા બિભો ॥
 સુર સુમન બરષહિ હરષ સંકુલ બાજ દુંદુભિ ગહગહી ।
 સંગ્રામ અંગન રામ અંગ અનંગ બહુ સોભા લહી ॥
 સિર જટા મુકુટ પ્રસૂન બિચ બિચ અતિ મનોહર રાજહી ।
 જનુ નીલગિરિ પર તડ઼િત પટલ સમેત ઉડ઼ુગન ભ્રાજહી ॥
 ભુજદંડ સર કોદંડ ફેરત રુધિર કન તન અતિ બને ।
 જનુ રાયમુની તમાલ પર બૈઠી બિપુલ સુખ આપને ॥

દો. કૃપાદૃષ્ટિ કરિ પ્રભુ અભય કિએ સુર બૃદ ।
 ભાલુ કીસ સબ હરષે જય સુખ ધામ મુકંદ ॥ ૧૦૩ ॥

પતિ સિર દેખત મંદોદરી । મુરુછિત બિકલ ધરનિ ખસિ પરી ॥
 જુભતિ બૃદ રોવત ઉઠિ ધાઈ । તેહિ ઉઠાઇ રાવન પહિ આઈ ॥
 પતિ ગતિ દેખિ તે કરહિ પુકારા । છૂટે કચ નહિ બપુષ સંભારા ॥
 ઉર તાડ઼ના કરહિ બિધિ નાના । રોવત કરહિ પ્રતાપ બખાના ॥
 તવ બલ નાથ ડોલ નિત ધરની । તેજ હીન પાવક સસિ તરની ॥
 સેષ કમઠ સહિ સકહિ ન ભારા । સો તનુ ભૂમિ પરેઉ ભરિ છારા ॥
 બરુન કુબેર સુરેસ સમીરા । રન સન્મુખ ધરિ કાહું ન ધીરા ॥
 ભુજબલ જિતેહુ કાલ જમ સાઈ । આજુ પરેહુ અનાથ કી નાઈ ॥
 જગત બિદિત તુમ્હારી પ્રભુતાઈ । સુત પરિજન બલ બરનિ ન જાઈ ॥
 રામ બિમુખ અસ હાલ તુમ્હારા । રહા ન કોઉ કુલ રોવનિહારા ॥
 તવ બસ બિધિ પ્રપંચ સબ નાથા । સભય દિસિપ નિત નાવહિ માથા ॥

अब तव सिर भुज जंबुक भाडी। राम बिमुष यल अनुचित नाडी ॥
काल बिबस पति कडा न माना। अग जग नाथु मनुज करि जाना ॥

छं. जान्यो मनुज करि दनुज कानन दहन पावक हरि स्वयं।
जेहि नमत सिव ब्रह्मादि सुर पिय भजेहु नहिं करुनामयं ॥
आजन्म ते परद्रोह रत पापौघमय तव तनु अयं।
तुम्हळू दियो निज धाम राम नमामि ब्रह्म निरामयं ॥

दो. अलल नाथ रघुनाथ सम कृपासिंधु नहिं आन।
जोगि बृंद दुर्लभ गति तोडि दीन्दि भगवान ॥ १०४ ॥

मंदोदरी बचन सुनि काना। सुर मुनि सिद्ध सबन्दि सुष माना ॥
अज मडेस नारद सनकादी। जे मुनिबर परमारथबादी ॥
भरि लोचन रघुपतिहि निडारी। प्रेम मगन सब भये सुषारी ॥
रुदन करत देभीं सब नारी। गयउ बिभीषनु मन दुष भारी ॥
बंधु दसा बिलोकि दुष कीन्डा। तब प्रभु अनुजहि आयसु दीन्डा ॥
लछिमन तेहि बडु बिधि समुजायो। बडुरि बिभीषन प्रभु पछि आयो ॥
कृपादृष्टि प्रभु ताहि बिलोका। करहु छिया परिहरि सब सोका ॥
कीन्दि छिया प्रभु आयसु मानी। बिधिवत देस काल जियँ जानी ॥

दो. मंदोदरी आदि सब देठ तिलांजलि ताहि।
भवन गछ रघुपति गुन गन भरनत मन माहि ॥ १०५ ॥

आछ बिभीषन पुनि सिरु नायो। कृपासिंधु तब अनुज बोलायो ॥
तुम्ह कपीस अंगद नल नीला। जामवंत मारुति नयसीला ॥
सब मिलि जाहु बिभीषन साथ। सारेहु तिलक कडेउ रघुनाथा ॥
पिता बचन मैं नगर न आवउँ। आपु सारिस कपि अनुज पठावउँ ॥
तुरत थले कपि सुनि प्रभु बचना। कीन्डी जाछ तिलक की रचना ॥
सादर सिंहासन बैठारी। तिलक सारि अस्तुति अनुसारी ॥
जोरि पानि सबडीं सिर नाये। सलित बिभीषन प्रभु पछि आये ॥
तब रघुबीर बोलि कपि लीन्डे। कछि प्रिय बचन सुषी सब कीन्डे ॥

छं. डिअे सुषी कछि बानी सुधा सम बल तुम्हारें रिपु डयो।
पायो बिभीषन राज तिहुँ पुर जसु तुम्हारो नित नयो ॥
मोडि सलित सुभ कीरति तुम्हारी परम प्रीति जो गाछउँ।
संसार सिंधु अपार पार प्रयास बिनु नर पाछउँ ॥

દો. પ્રભુ કે બચન શ્રવન સુનિ નહિ અઘાલિં કપિ પુંજ ।
બાર બાર સિર નાવહિં ગહહિં સકલ પદ કંજ ॥ ૧૦૬ ॥

પુનિ પ્રભુ બોલિ લિયઉ હનુમાના । લંકા જાહુ કહેઉ ભગવાના ॥
સમાચાર જાનકિહિ સુનાવહુ । તાસુ કુસલ લૈ તુમ્હ ચલિ આવહુ ॥
તબ હનુમંત નગર મહું આએ । સુનિ નિસિચરી નિસાયર ધાએ ॥
બહુ પ્રકાર તિન્હ પૂજા કીન્હી । જનકસુતા દેખાઇ પુનિ દીન્હી ॥
દૂરહિ તે પ્રનામ કપિ કીન્હા । રઘુપતિ દૂત જાનકી ચીન્હા ॥
કહહુ તાત પ્રભુ કૃપાનિકેતા । કુસલ અનુજ કપિ સેન સમેતા ॥
સબ બિધિ કુસલ કોસલાધીસા । માતુ સમર જીત્યો દસસીસા ॥
અબિચલ રાજુ બિભીષન પાયો । સુનિ કપિ બચન હરષ ઉર છાયો ॥

ઇ. અતિ હરષ મન તન પુલક લોચન સજલ કહ પુનિ પુનિ રમા ।
કા દેઉં તોહિ ત્રેલોક મહું કપિ કિમપિ નહિ બાની સમા ॥
સુનુ માતુ મૈ પાયો અખિલ જગ રાજુ આજુ ન સંસયં ।
રન જીતિ રિપુદલ બંધુ જુત પસ્યામિ રામમનામયં ॥

દો. સુનુ સુત સદગુન સકલ તવ હૃદયં બસહું હનુમંત ।
સાનુકૂલ કોસલપતિ રહહું સમેત અનંત ॥ ૧૦૭ ॥

અબ સોઇ જતન કરહુ તુમ્હ તાતા । દેખૌ નચન સ્યામ મૃદુ ગાતા ॥
તબ હનુમાન રામ પહિં જાઈ । જનકસુતા કૈ કુસલ સુનાઈ ॥
સુનિ સંદેસુ ભાનુકુલભૂષન । બોલિ લિએ જુબરાજ બિભીષન ॥
મારુતસુત કે સંગ સિધાવહુ । સાદર જનકસુતહિ લૈ આવહુ ॥
તુરતહિં સકલ ગએ જહું સીતા । સેવહિં સબ નિસિચરી બિનીતા ॥
બેગિ બિભીષન તિન્હહિ સિખાયો । તિન્હ બહુ બિધિ મજ્જન કરવાયો ॥
બહુ પ્રકાર ભૂષન પહિરાએ । સિબિકા રુચિર સાજિ પુનિ લ્યાએ ॥
તા પર હરષિ ચઢ્ઠી બૈદેહી । સુમિરિ રામ સુખધામ સનેહી ॥
બેતપાનિ રચ્છક ચહું પાસા । ચલે સકલ મન પરમ હુલાસા ॥
દેખન ભાલુ કીસ સબ આએ । રચ્છક કોડપિ નિવારન ધાએ ॥
કહ રઘુબીર કહા મમ માનહુ । સીતહિ સખા પચાદે આનહુ ॥
દેખહું કપિ જનની કી નાઈ । બિહસિ કહા રઘુનાથ ગોસાઈ ॥
સુનિ પ્રભુ બચન ભાલુ કપિ હરષે । નભ તે સુરન્હ સુમન બહુ બરષે ॥
સીતા પ્રથમ અનલ મહું રાખી । પ્રગટ કીન્હિ ચહ અંતર સાખી ॥

दो. तेहि कारन करुनानिधि कळे कछुक दुर्बाद ।

सुनत जातुधानी सभ लागीं करै बिषाद ॥ १०८ ॥

प्रभु के बचन सीस धरि सीता । बोली मन कम बचन पुनीता ॥
 लछिमन डोडु धरम के नेगी । पावक प्रगट करडु तुम्ह बेगी ॥
 सुनि लछिमन सीता कै बानी । बिरड बिबेक धरम निति सानी ॥
 लोचन सजल जोरि कर दोगि । प्रभु सन कछु कलि सकत न ओगि ॥
 देपि राम रुप लछिमन धाये । पावक प्रगटि काठ बडु लाये ॥
 पावक प्रबल देपि बैदेडी । लुट्यँ उरष नलिं भय कछु तेडी ॥
 जौ मन बय कम मम उर माडी । तजि रघुबीर आन गति नाडी ॥
 तौ कृसानु सभ कै गति जाना । मो कडुँ डोडु श्रीपंड समाना ॥

छं. श्रीपंड सम पावक प्रबेस डियो सुमिरि प्रभु मैथिली ।
 जय कोसलेस मडेस बंदिता चरन रति अति निर्मली ॥
 प्रतिबिंब अरु लौकिक कलंक प्रयंड पावक मडुँ जरे ।
 प्रभु चरित काडुँ न लपे नभ सुर सिद्ध मुनि देपलिं परे ॥ १ ॥
 धरि रुप पावक पानि गलि श्री सत्य श्रुति जग बिदित जो ।
 जिमि छीरसागर धंदिरा रामलि समर्पा आनि सो ॥
 सो राम बाम बिभाग राजति रुचिर अति सोभा बली ।
 नव नील नीरज निकट मानडुँ कनक पंकज डी कली ॥ २ ॥

दो. बरषलिं सुमन उरषि सुन बाजलिं गगन निसान ।
 गावलिं डिनर सुरबधू नायलिं यदःीं बिमान ॥ १०९(क) ॥
 जनकसुता समेत प्रभु सोभा अभित अपार ।
 देपि भालु कपि उरषे जय रघुपति सुभ सार ॥ १०९(ख) ॥

तब रघुपति अनुसासन पाठ । मातलि चलेउ चरन सिरु नाठ ॥
 आये देव सदा स्वारथी । बचन कडलिं जनु परमारथी ॥
 दीन बंधु दयाल रघुराया । देव डीन्डि देवन्ड पर दया ॥
 बिस्व द्रोड रत यड भल कामी । निज अघ गयउ कुमारगगामी ॥
 तुम्ह समरुप ब्रह्म अबिनासी । सदा अकरस सडज उदासी ॥
 अकल अगुन अज अनघ अनामय । अजित अमोघसक्ति करुनामय ॥
 मीन कमठ सूकर नरडरी । बामन परसुराम अपु धरी ॥
 जब जब नाथ सुरन्ड दुपु पायो । नाना तनु धरि तुम्हँ नसायो ॥

યહ ખલ મલિન સદા સુરદ્રોહી । કામ લોભ મદ રત અતિ કોહી ॥
અધમ સિરોમનિ તવ પદ પાવા । યહ હમરે મન બિસમય આવા ॥
હમ દેવતા પરમ અધિકારી । સ્વારથ રત પ્રભુ ભગતિ બિસારી ॥
ભવ પ્રબાહું સંતત હમ પરે । અબ પ્રભુ પાહિ સરન અનુસરે ॥

દો. કરિ બિનતી સુર સિદ્ધ સબ રહે જહું તહું કર જોરિ ।
અતિ સપ્રેમ તન પુલકિ બિધિ અસ્તુતિ કરત બહોરિ ॥ ૧૧૦ ॥

છં. જય રામ સદા સુખધામ હરે । રઘુનાયક સાયક ચાપ ધરે ॥
ભવ બારન દારન સિંહ પ્રભો । ગુન સાગર નાગર નાથ બિભો ॥
તન કામ અનેક અનૂપ છબી । ગુન ગાવત સિદ્ધ મુર્નીદ્ર કબી ॥
જસુ પાવન રાવન નાગ મહા । ખગનાથ જથા કરિ કોપ ગહા ॥
જન રંજન ભંજન સોક ભયં । ગતક્રોધ સદા પ્રભુ બોધમયં ॥
અવતાર ઉદાર અપાર ગુનં । મહિ ભાર બિભંજન ગ્યાનઘનં ॥
અજ બ્યાપકમેકમનાદિ સદા । કરુનાકર રામ નમામિ મુદા ॥
રઘુબંસ બિભૂષન દૂષન હા । કૃત ભૂપ બિભીષન દીન રહા ॥
ગુન ગ્યાન નિધાન અમાન અજં । નિત રામ નમામિ બિભું બિરજં ॥
ભુજદંડ પ્રચંડ પ્રતાપ બલં । ખલ બૃદ નિકંદ મહા કુસલં ॥
બિનુ કારન દીન દયાલ હિતં । છબિ ધામ નમામિ રમા સહિતં ॥
ભવ તારન કારન કાજ પરે । મન સંભવ દારુન દોષ હરે ॥
સર ચાપ મનોહર ત્રોન ધરે । જરજારુન લોચન ભૂપબરે ॥
સુખ મંદિર સુંદર શ્રીરમનં । મદ માર મુધા મમતા સમનં ॥
અનવદ્ય અખંડ ન ગોચર ગો । સબરૂપ સદા સબ હોઈ ન ગો ॥
ઇતિ બેદ બદંતિ ન દંતકથા । રબિ આતપ ભિન્નમભિન્ન જથા ॥
કૃતકૃત્ય બિભો સબ બાનર એ । નિરખંતિ તવાનન સાદર એ ॥
ધિગ જીવન દેવ સરીર હરે । તવ ભક્તિ બિના ભવ ભૂલિ પરે ॥
અબ દીન દયાલ દયા કરિએ । મતિ મોરિ બિભેદકરી હરિએ ॥
જેહિ તે બિપરીત ક્રિયા કરિએ । દુખ સો સુખ માનિ સુખી ચરિએ ॥
ખલ ખંડન મંડન રમ્ય છમા । પદ પંકજ સેવિત સંભુ ઉમા ॥
નૃપ નાયક દે બરદાનમિદં । ચરનાંબુજ પ્રેમ સદા સુભદં ॥

દો. બિનય કીન્હિ ચતુરાનન પ્રેમ પુલક અતિ ગાત ।
સોભાસિંધુ બિલોકત લોચન નહીં અઘાત ॥ ૧૧૧ ॥

तेहि अवसर दसरथ तहुँ आये । तनय बिलोकि नयन जल छाये ॥
 अनुज सखित प्रभु बंदन कीन्डा । आसिरबाद पितौ तब दीन्डा ॥
 तात सकल तव पुन्य प्रभावि । ज्योत्यों अजय निसायर रावि ॥
 सुनि सुत बचन प्रीति अति बाढी । नयन सखिल रोमावलि ढाढी ॥
 रघुपति प्रथम प्रेम अनुमाना । चितछ पितखि दीन्डेउ दृढी ग्याना ॥
 ताते उमा मोय्य नखि पायो । दसरथ भेद भगति मन लायो ॥
 सगुनोपासक मोय्य न लेडी । तिन्ड कहुँ राम भगति निज देडी ॥
 बार बार करि प्रभुखि प्रनामा । दसरथ डरषि गये सुरधामा ॥

दो. अनुज जानकी सखित प्रभु कुसल कोसलाधीस ।
 सोभा देभि डरषि मन अस्तुति कर सुर ठस ॥ ११२ ॥

छं. जय राम सोभा धाम । दायक प्रनत भिश्राम ॥
 धृत त्रोन बर सर थाप । भुजदंड प्रबल प्रताप ॥ १ ॥
 जय दूषनारि भरारि । मर्दन निसायर धारि ॥
 यल दुष्ट मारेउ नाथ । भये देव सकल सनाथ ॥ २ ॥
 जय डरन धरनी भार । मडिमा उदार अपार ॥
 जय रावनारि कृपाल । डिअे जातुधान बिडाल ॥ ३ ॥
 लंडेस अति बल गर्भ । डिअे बस्य सुर गंधर्भ ॥
 मुनि सिद्ध नर भग नाग । उहि पंथ सब कें लाग ॥ ४ ॥
 परद्रोह रत अति दुष्ट । पायो सो हलु पापिष्ट ॥
 अब सुनहु दीन दयाल । राजुव नयन बिसाल ॥ ५ ॥
 मोखि रडा अति अभिमान । नखि कोउ मोखि समान ॥
 अब देभि प्रभु पद कंज । गत मान प्रद दुभ पुंज ॥ ६ ॥
 कोउ ब्रह्म निर्गुन ध्याव । अब्यक्त जेखि श्रुति गाव ॥
 मोखि भाव कोसल भूप । श्रीराम सगुन सरुप ॥ ७ ॥
 बैदेखि अनुज समेत । मम वृदयँ करहु निकेत ॥
 मोखि जानिअे निज दास । दे भक्ति रमानिवास ॥ ८ ॥
 दे भक्ति रमानिवास त्रास डरन सरन सुभदायकं ।
 सुभ धाम राम नमामि काम अनेक छबि रघुनायकं ॥
 सुर बृंद रंजन द्रंद भंजन मनुज तनु अतुलितबलं ।

બ્રહ્માદિ સંકર સેવ્ય રામ નમામિ કરુના કોમલં ॥

દો. અબ કરિ કૃપા બિલોકિ મોહિ આયસુ દેહુ કૃપાલ ।
કાહ કરૌં સુનિ પ્રિય બચન બોલે દીનદયાલ ॥ ૧૧૩ ॥

સુનુ સુરપતિ કપિ ભાલુ હમારે । પરે ભૂમિ નિસચરન્હિ જે મારે ॥
મમ હિત લાગિ તજે ઇન્હ પ્રાના । સકલ જિઆઉ સુરેસ સુજાના ॥
સુનુ ખગેસ પ્રભુ કે ચહ બાની । અતિ અગાધ જાનહિં મુનિ ગ્યાની ॥
પ્રભુ સક ત્રિભુઅન મારિ જિઆઈ । કેવલ સકહિ દીન્હિ બડાઈ ॥
સુધા બરષિ કપિ ભાલુ જિઆએ । હરષિ ઉઠે સબ પ્રભુ પહિં આએ ॥
સુધાબૃષ્ટિ ભૈ દુહુ દલ ઊપર । જિએ ભાલુ કપિ નહિં રજનીચર ॥
રામાકાર ભએ તિન્હ કે મન । મુક્ત ભએ છૂટે ભવ બંધન ॥
સુર અંસિક સબ કપિ અરુ રીછા । જિએ સકલ રઘુપતિ કી ઈછા ॥
રામ સરિસ કો દીન હિતકારી । કીન્હે મુક્ત નિસાચર ઝારી ॥
ખલ મલ ધામ કામ રત રાવન । ગતિ પાઈ જો મુનિબર પાવ ન ॥

દો. સુમન બરષિ સબ સુર ચલે ચઢઃિ ચઢઃિ રુચિર બિમાન ।
દેખિ સુઅવસરુ પ્રભુ પહિં આયઉ સંભુ સુજાન ॥ ૧૧૪(ક) ॥

પરમ પ્રીતિ કર જોરિ જુગ નલિન નયન ભરિ બારિ ।
પુલકિત તન ગદગદ ગિરૌં બિનય કરત ત્રિપુરારિ ॥ ૧૧૪(ખ) ॥

છં. મામભિરક્ષય રઘુકુલ નાયક । ધૃત બર ચાપ રુચિર કર સાયક ॥
મોહ મહા ઘન પટલ પ્રભંજન । સંસય બિપિન અનલ સુર રંજન ॥ ૧ ॥

અગુન સગુન ગુન મંદિર સુંદર । ભ્રમ તમ પ્રબલ પ્રતાપ દિવાકર ॥
કામ ક્રોધ મદ ગજ પંચાનન । બસહુ નિરંતર જન મન કાનન ॥ ૨ ॥

બિષય મનોરથ પુંજ કંજ બન । પ્રબલ તુષાર ઉદાર પાર મન ॥
ભવ બારિધિ મંદર પરમં દર । બારય તારય સંસૃતિ દુસ્તર ॥ ૩ ॥

સ્થામ ગાત રાજીવ બિલોચન । દીન બંધુ પ્રનતારતિ મોચન ॥
અનુજ જાનકી સહિત નિરંતર । બસહુ રામ નૃપ મમ ઉર અંતર ॥ ૪ ॥

મુનિ રંજન મહિ મંડલ મંડન । તુલસિદાસ પ્રભુ ત્રાસ બિખંડન ॥ ૫ ॥

દો. નાય જબહિં કોસલપુરી હોઈહિ તિલક તુમ્હાર ।
કૃપાસિંધુ મૈ આઉબ દેખન ચરિત ઉદાર ॥ ૧૧૫ ॥

करि बिनती जव संभु सिधाये । तव प्रभु निकट बिभीषनु आये ॥
 नाथ चरन सिरु कड मृदु बानी । बिनय सुनहु प्रभु सारंगपानी ॥
 सकुल सदल प्रभु रावन मारु यो । पावन जस त्रिभुवन बिस्तारु यो ॥
 दीन मलीन डीन मति जाती । मो पर कृपा कीन्हे बहु भाँती ॥
 अब जन गृह पुनीत प्रभु कीजे । मज्जनु करिअ समर श्रम छीजे ॥
 देपि कोस मंदिर संपदा । देहु कृपाल कपिन्ड कहुँ मुदा ॥
 सब बिधि नाथ मोहि अपनाएअ । पुनि मोहि सडित अवधपुर जाएअ ॥
 सुनत बचन मृदु दीनदयाला । सजल लये द्वौ नयन बिसाला ॥

दो. तोर कोस गृह मोर सब सत्य बचन सुनु आत ।
 भरत दसा सुभिरत मोहि निमिष कल्प सम जात ॥ ११६(क) ॥
 तापस भेष गात कृस जपत निरंतर मोहि ।
 देभौ बेगि सो जतनु करु सभा निहोरहुँ तोहि ॥ ११६(ख) ॥
 भीतें अवधि जाहुँ जौँ जियत न पावहुँ भीर ।
 सुभिरत अनुज प्रीति प्रभु पुनि पुनि पुलक सरीर ॥ ११६(ग) ॥
 करेहु कल्प लरि राजु तुम्ह मोहि सुभिरहुँ मन माहिं ।
 पुनि मम धाम पाएहुहुँ जहाँ संत सब जाहिं ॥ ११६(घ) ॥

सुनत बिभीषन बचन राम के । डरषि गडे पद कृपाधाम के ॥
 आनर लालु सकल डरषाने । गडि प्रभु पद गुन बिमल बजाने ॥
 बहुरि बिभीषन भवन सिधायो । मनि गन बसन बिमान बरायो ॥
 लै पुष्पक प्रभु आगें राधा । उँसि करि कृपासिंधु तव भाषा ॥
 थढःि बिमान सुनु सभा बिभीषन । गगन जाए बरषहुँ पट लूषन ॥
 नल पर जाए बिभीषन तबडी । बरषि दिये मनि अंबर सबडी ॥
 जोए जोए मन भावए सोए लेडी । मनि मुष मेलि डारि कपि देडी ॥
 उँसे रामु श्री अनुज समेता । परम कौतुकी कृपा निकेता ॥

दो. मुनि जेहि ध्यान न पावहिं नेति नेति कल बेद ।
 कृपासिंधु सोए कपिन्ड सन करत अनेक बिनोद ॥ ११७(क) ॥
 उमा जोग जप दान तप नाना मष ब्रत नेम ।
 राम कृपा नहि करहिं तसि जसि निखेवल प्रेम ॥ ११७(ख) ॥

भालु कपिन्ड पट लूषन पाये । पडिरि पडिरि रघुपति पडिं आये ॥

નાના જિનસ દેખિ સબ કીસા । પુનિ પુનિ હંસત કોસલાધીસા ॥
 ચિતઇ સબન્હિ પર કીન્હિ દાયા । બોલે મૃદુલ બચન રઘુરાયા ॥
 તુમ્હરે બલ મૈ રાવનુ માર્ યો । તિલક બિભીષન કહૂં પુનિ સાર્ યો ॥
 નિજ નિજ ગૃહ અબ તુમ્હ સબ જાહૂ । સુમિરેહુ મોહિ ડરપહુ જનિ કાહૂ ॥
 સુનત બચન પ્રેમાકુલ બાનર । જોરિ પાનિ બોલે સબ સાદર ॥
 પ્રભુ જોઇ કહહુ તુમ્હહિ સબ સોહા । હમરે હોત બચન સુનિ મોહા ॥
 દીન જાનિ કપિ કિએ સનાથા । તુમ્હ ત્રેલોક ઈસ રઘુનાથા ॥
 સુનિ પ્રભુ બચન લાજ હમ મરહી । મસક કહૂં ખગપતિ હિત કરહી ॥
 દેખિ રામ રુખ બાનર શીછા । પ્રેમ મગન નહિં ગૃહ કે ઈછા ॥

દો. પ્રભુ પ્રેરિત કપિ ભાલુ સબ રામ રૂપ ઉર રાખિ ।
 હરષ બિષાદ સહિત ચલે બિનય બિબિધ બિધિ ભાષિ ॥ ૧૧૮(ક) ॥
 કપિપતિ નીલ શીછપતિ અંગદ નલ હનુમાન ।
 સહિત બિભીષન અપર જે જૂથપ કપિ બલવાન ॥ ૧૧૮(ખ) ॥
 દો. કહિ ન સકહિં કછુ પ્રેમ બસ ભરિ ભરિ લોચન બારિ ।
 સન્મુખ ચિતવહિં રામ તન નચન નિમેષ નિવારિ ॥ ૧૧૮(ગ) ॥

5

અતિસય પ્રીતિ દેખ રઘુરાઈ । લિન્હે સકલ બિમાન ચઢ઼ાઈ ॥
 મન મહૂં બિપ્ર ચરન સિરુ નાયો । ઉત્તર દિસિહિ બિમાન ચલાયો ॥
 ચલત બિમાન કોલાહલ હોઈ । જય રઘુબીર કહઇ સબુ કોઈ ॥
 સિંહાસન અતિ ઉચ્ચ મનોહર । શ્રી સમેત પ્રભુ બૈઠે તા પર ॥
 રાજત રામુ સહિત ભામિની । મેરુ સંગ જનુ ઘન દામિની ॥
 રુચિર બિમાનુ ચલેઉ અતિ આતુર । કીન્હી સુમન બૃષ્ટિ હરષે સુર ॥
 પરમ સુખદ ચલિ ત્રિબિધ બચારી । સાગર સર સરિ નિર્મલ બારી ॥
 સગુન હોહિં સુંદર ચહૂં પાસા । મન પ્રસન્ન નિર્મલ નભ આસા ॥
 કહ રઘુબીર દેખુ રન સીતા । લછિમન ઇહાં હત્યો ઈદ્રજીતા ॥
 હનૂમાન અંગદ કે મારે । રન મહિ પરે નિસાચર ભારે ॥
 કુંભકરન રાવન દ્વૈ ભાઈ । ઇહાં હતે સુર મુનિ દુખદાઈ ॥
 દો. ઇહાં સેતુ બાંધ્યો અરુ થાપેઉં સિવ સુખ ધામ ।
 સીતા સહિત કૃપાનિધિ સંભુહિ કીન્હ પ્રનામ ॥ ૧૧૯(ક) ॥
 જહૂં જહૂં કૃપાસિંધુ બન કીન્હ બાસ બિશ્રામ ।

सकल हेभाये जानकिछि कछे सबन्धि डे नाम ॥ ११८(भ) ॥

तुरत बिमान तहाँ यलि आवा। दंडक बन जलँ परम सुडावा ॥
 कुंभजादि मुनिनायक नाना। गये रामु सब डे अस्थाना ॥
 सकल रिषिन्ड सन पाठ असीसा। चित्रकूट आये जगदीसा ॥
 तलँ करि मुनिन्ड डेर संतोषा। यला बिमानु तहाँ ते योषा ॥
 बडुरि राम जानकिछि हेभाए। जमुना कलि मल डरनि सुडाए ॥
 पुनि हेभी सुरसरी पुनीता। राम कछा प्रनाम करु सीता ॥
 तीरथपति पुनि हेभु प्रयागा। निरभत जन्म कोटि अघ भागा ॥
 हेभु परम पावनि पुनि बेनी। डरनि सोक डरि लोड निसेनी ॥
 पुनि हेभु अवधपुरी अति पावनि। त्रिबिध ताप भव रोग नसावनि ॥ ।

दो. सीता सखित अवध कडुँ कीन्ड इपाल प्रनाम।

सजल नयन तन पुलकित पुनि पुनि डरषित राम ॥ १२०(क) ॥

पुनि प्रभु आठ त्रिबेनीं डरषित मज्जनु कीन्ड।

कपिन्ड सखित बिप्रन्ड कडुँ दान बिबिध बिधि दीन्ड ॥ १२०(भ) ॥

प्रभु डनुमंतछि कछा बुजाए। धरि अट्ट रूप अवधपुर जाए ॥
 भरतछि कुसल डमारि सुनायेडु। समाचार लै तुम्ह यलि आयेडु ॥
 तुरत पवनसुत गवनत भयउ। तब प्रभु भरद्वाज पछिं गयउ ॥
 नाना बिधि मुनि पूजा कीन्डी। अस्तुती करि पुनि आसिष दीन्डी ॥
 मुनि पद बंदि जुगल कर जोरी। यढःि बिमान प्रभु यले बडोरी ॥
 छहाँ निषाद सुना प्रभु आये। नाव नाव कलँ लोग बोलाये ॥
 सुरसरि नाधि जान तब आयो। उतरेउ तट प्रभु आयसु पायो ॥
 तब सीताँ पूजु सुरसरी। बडु प्रकार पुनि चरनन्धि परी ॥
 दीन्धि असीस डरषि मन गंगा। सुंदरि तव अछिवात अलंगा ॥
 सुनत गुडा धायउ प्रेमाकुल। आयउ निकट परम सुभ संकुल ॥
 प्रभुछि सखित बिलोडि बैदेडी। परेउ अवनि तन सुधि नछिं तेडी ॥
 प्रीति परम बिलोडि रघुराए। डरषि उठाए लियो उर लाए ॥

छं. लियो डृदयँ लाए इपा निधान सुजान रायँ रमापती।

बैठारि परम समीप बूजी कुसल सो कर बीनती।

अब कुसल पद पंकज बिलोडि बिरंचि संकर सेव्य जे।

सुभ धाम पूरनकाम राम नमामि राम नमामि ते ॥ १ ॥

सब भाँति अधम निषाद सो हरि भरत ज्यों उर लाधयो ।
मतिमंढ तुलसीदास सो प्रभु मोड बस बिसराधयो ॥
यह रावनादि चरित्र पावन राम पद रतिप्रद सदा ।
कामादितर बिग्यानकर सुर सिद्ध मुनि गावळि मुदा ॥ २ ॥

દો. સમર બિજય રઘુબીર કે ચરિત જે સુનહિં સુજાન ।
બિજય બિબેક બિભૂતિ નિત તિન્હલિ દેહિં ભગવાન ॥ ૧૨૧(ક) ॥

યહ કલિકાલ મલાયતન મન કરિ દેખુ બિચાર ।
શ્રીરઘુનાથ નામ તજિ નાહિન આન અધાર ॥ ૧૨૧(ખ) ॥

માસપારાયણ, સત્તાર્થસર્વાં વિશ્રામ

ઇતિ શ્રીમદ્રામચરિતમાનસે સકલકલિકલુષવિધ્વંસને

ષષ્ઠઃ સોપાનઃ સમાપ્તઃ ।

(લંકાકાણ્ડ સમાપ્ત)

Shri Ram Charit Manas

pdf was typeset on February 13, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

